

CSUDAVILÁG

**FORDITOTTA:
GYÓRY ILONA**

**BUDAPEST
A „MAGYAR KERESKEDELMI KÖZLÖNY”
HIRLAP ÉS KÖNYVKIADÓVÁLLALAT KIADÁSA**

A mű elektronikus változatára a Nevezd meg! - Így add tovább! 4.0 Nemzetközi (CC BY-SA 4.0) Creative Commons licenc feltételei érvényesek. További információk: <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/deed.hu>

Elektronikus változat:
Budapest : Magyar Elektronikus Könyvtárért Egyesület, 2016
Készült az Internet Szolgáltatók Tanácsa támogatásával.
Készítette az Országos Széchényi Könyvtár E-könyvtári Szolgáltatások Osztálya
ISBN 978-615-5572-70-8 (online)
MEK-15070

TARTALOM

A hangverseny.

Iza és Riza.

A hattyu.

A nyulacska.

A csákó.

Gerda születésnapja.

Csak állat!

A fenyőfa.

Az almafa.

A hangverseny.

Ismerek egy híres hegedűművészt, kinek nagy tehetségét annyira bámulják, hogy talán el sem hinné róla senki, milyen rakoncátlan, vásott fiu volt a művész kis korában.

A vig, pajkos Ernő és kis huga, Malvin egy szegény özvegy asszony gyermekei voltak, ki minden örömét bennük lelte fel.

A leányka meg is érdekelte édes anyja nagy szeretetét, mert csakugyan ritkította párját a jószágban. Szelid arcza - melynek színe a legszebb rózsáéra emlékeztet - hű tükre volt a leányka gyengéd lelkének. Malvin még ugyyszólván gyermek volt, de azért már mindenben segítségére tudott lenni anyjának. Ha kellett, elment tejért, zsemléért, sőt hust is hozott ebédre; napközben pedig felvarrta ügyesen a gombokat és kötőszalagokat a fehérneműekre, melyeket anyja reggeltől estig varrt berregő gépén az üzletek számára.

Ernő ellenben nem hogy segítségére lett volna anyjának, ellenkezőleg, lépten-nyomon tudott valami bajt vagy alkalmatlanságot okozni. Anyjának egy rendőrtiszt éberségével kellett felügyelnie arra, hogy Ernő megírja és megtanulja feladványait, mielőtt vásott pajtásaival elmenne hazulról, hogy elbarangoljon Isten tudja, hova. Ha az olló egyszer eltűnt, akkor bizonyosan Ernő volt az, a ki elcsente, s ilyenkor bizonyosra lehetett venni, hogy az olló ott lóg két konyhaszék között egy czérnaszálla akasztva, mert Ernő harangozni szeretett vele. Ha pedig elküldték valamiért, akkor anyja mérget vehetett rá, hogy Ernő a felét is elfelejti s azonkívül gyakran olyan csodálatos kalandjai voltak utközben, hogy egyáltalán vissza sem jött, csak késő este.

A szegény anya nagyon sokat busult miatta, mert látta, hogy fián az intés, a dorgálás cseppet sem fog. Anyja figyelmeztetéseit egyik fülén beeresztette, a másikon ki s néhány percz mulva csak olyan vigan fütyörészett, mintha a világon semmi sem történt volna.

„Istenem” sóhajtá egyszer a szegény anya, „csak már gondolkoznék a felől, milyen pályára lép; talán akkor még megváltoznék.” Elhatározta, hogy beszél szomszédjával, a könyvkötővel s megkéri, venné be Ernőt az üzletbe, hol talán megtanul egy helyben ülni. Igen ám, csak hogy a csendes, homályos szobában Ernőnek bizony semmi sem tetszett, kivéve az öreg mester tanulékony seregélyét, melyet Ernő mindenféle nótára tanított. Hazatérve mindössze azt jegyezte meg új mesterségéről, hogy a csiriznek igen kellemetlen szaga van és hogy ő bizony a világért sem lesz könyvkötő.

Nemsokára azonban mégis megtalálta Ernő azt a hivatást, melynek következtében a pajkos fiu egészen megváltozott.

Ernő anyja bebutorozta a kis lakás legtágasabb szobáját azon butorokkal, melyek még a jobb időkben a nappali szobában álltak s így aztán bérbeadta egy fiatal orvosnak, kit azonban most egy más városba helyeztek át. A lakást hirdető sárga czédulát azonnal kifüggesztették az ajtóra s néhány nap mulva egy hallgatag öreg ur kereste fel az özvegyet azon szándékkal, hogy szeretné bérbe venni a szobát. Csakhamar megegyeztek s az öreg ur másnap beköltözött. Midőn málháját behordták, Ernő bámulva nézte azt a különös alakú, óriási fatokot, melyet két ember cipelt fel a lépcsőn. Már első este csodálatos, mély, lassu hangok hallatszottak át az öreg ur szobájából, ki egészen egyedül, minden segítség nélkül rendezte el szobáját s rakta el holmiját a szekrényekbe és fiókokba. Ernő, épen teljes erejéből fujta a forró ételt, hogy mielőbb visszamehessen pajtásaihoz, kik Ernő indítványára rablósát játszott az utcán. De a mint e hangokat meghallotta, egyszerre csak letette kanálát s lélekzetét visszafojtva figyelt, miközben vidám, élénk arcza egészen áhítatos kifejezést öltött.

Anyja és kis huga szintén élvezettel hallgatták a halk, édes hangokat s midőn az öreg ur bevégezte játékát, az anya megmagyarázta gyermekeinek, hogy a hangszer, melyen a művész e gyönyörű dalokat játsza, az ugynevezett gordonka, vagyis egy nagyobb fajta hegedű. Másnap reggel Ernő még nagyon jól emlékezett a három zenedarab főbb dallamaira s tiszta, csengő hangján egész nap azt énekelte anyja és Malvin előtt.

E naptól kezdve Ernő egészen megváltozott. Az volt minden kívánsága, hogy bárcsak megismerkedhetnék az öreg urral, bárcsak szabad bejárása lenne hozzá, hogy kedvére gyönyörködhessek a szép zenében. Az anya titkon örömmel vette észre, hogy az ő szeleburdi fiából, - ki előbb napestig az utcán csatangolt - most egyszerre milyen jó otthonülő lett. Ernő most minden ürügyet felhasznált arra, hogy a szobában maradjon, mert így alkalmat nyílt a művész játékát hallani s titokban nem mondott le azon reményről, hogy egyszer még talán beszédbe is eredhet az öreg urral. Csakhogy ez nem igen mutatkozott hajlandónak a beszélgetésre. Ha találkozott szomszédaival, jó napot kívánt nekik, de ez volt az egész. Általában rendkívül csendes, komoly, szótalan embernek mutatkozott, sőt majdnem szomorúnak. Dél-előttönként könyvei közé temetkezett; délután pedig íróasztala mellett ült; látogatóba nem jött hozzá senki, de ő sem ment sehova, csak korán reggel a város végére sétálni és délben a vendéglőbe. Ilyenkor Ernő többször találkozott az utcán, vagy a lépcsőn az öreg urral, kit nagy tisztelettel köszöntött s ki mindannyiszor megállt egy pillanatra s bele tekintett a fiu hamis barna szemébe, mely néma, szent tisztelettel függött a művész halvány, barázdás arcán. Hogy a fiut megszólítsa, az soha sem jutott eszébe az öreg urnak, kit csaknem ridegnek és szivtelennek tarthatta volna az, a ki nem hallotta esténként hangszerének édes, szivhezszóló hangját. E hangszer minden este sok élvezetet és gyönyörűséget szerzett az öreg ur szomszédjainak, de legkivált Ernőnek, kinek most már egész sereg dallam zsongott a fejében.

Csak szombat este volt minden csendes az öreg ur szobájában, mert ez fontos nap volt mind reá, mind hangszerére nézve. Ilyenkor a művész mindig eltávozott hazulról, még pedig ünneplő ruhájába öltözve. Felvette barna kabátját s felkötötte sötétkék nyakkendőjét, melyben egy gyémánttal kirakott mellű tündökölt. Akkor aztán utra kelt az öreg ur s csodálatos, de a gordonka is mindannyiszor vele ment. Persze, nem a saját lábán, feszesen lépkedve, mint gazdája, hanem tokba zárva, egy szolga hátára téve, ki minden szombaton eljött az öreg urért egészen pontosan, mindig egy és ugyanazon órában. Ez a szolga volt az, kitől az özvegy egy este megtudott annyit, hogy az öreg ur azért megy el minden szombat este, mert ilyenkor egy „négyes”-ben vesz részt két barátjával, kik közül az egyik hegedűl, a másik fuvalázik, míg az öreg tanácsos, kinek házában vannak, zongorán kíséri őket.

E „négyes” alatt Ernő valami leirhatatlan szépet képzelt s elgondolta, hogy az öreg zenész bizonyosan nagyon örül már ez estékre, melyek Ernő számára meg ellenkezőleg a hét leg-szomorubb estéjét képezték. A fiu már annyira megszerette e szép zenét, hogy nagyon neheze esett, mikor ezt nélkülöznie kellett. Ilyenkor aztán vagy ott ült egész este busan a sarokban, vagy visszatért előbbi szilaj mulatságához s lármázva, énekelve kóborolt pajtásaival a külvárosi kertek sövényei mellett.

Egy szép nyári délután így sóhajtott fel Ernő, mikor az utolsó vonást írta meg feladványán: „Ma van megint az a szomorú szombat!”

Midőn anyja ezt hallotta, elmosolyodott s aztán így szólt: „Mit tudjátok ti azt, gyermekek, hogy mi a szomorúság! Ha én beszélek így, az egészen más! Ma már igazán bekopogtat hozzánk a szükség. A kereskedő szolgájának ma kellett volna eljönnie a fehérműekért s egyszersmind elhozni a pénzt, de ime esteledik s még mindig nincs itt. Pedig oly nehezen várom a pénzt. Ha tudnám, hogy vigyázni fogsz Malvinra, akkor magam vinném el a munkát!”

Ernő erre addig biztatta anyját s addig erősítette neki, hogy megbizhatik benne, míg ez végre csakugyan utnak indult. Hogy egészen nyugodt volt-e, azt nem tudom, de hát végre szükség törvényt ront.

Azonban alig lehetett száz lépésnyire, mikor otthon valami nagy dolog történt. A mint a két gyermek bent ült a szobában, egyszerre csak valaki halkán kopogott az ajtón, s a másik perczben az öreg ur lépett be, teljes diszben; még a gyémántos tű is ott csillogott nyakkendőjén. A mint belépett, először is azt kérdezte a fiutól, itthon van-e anyja s mikor Ernő azt mondta, hogy elment, akkor az öreg ur néhány pillanatig vizsgálódó, szigorú szemmel tekintett Ernő arczára s így szólalt meg:

„Nos fiu, bizhatnék-e reád valamit? El tudnád-e végezni azt, a mit mondom?”

Ernőnek e szóra minden vére arczába tódult az öröm és izgatottság miatt s hévvel erősítette, hogy akár egész délután is itthon marad, ha a művész úgy parancsolja s igyekezni fog mindent jól elvégezni.

„Nem lesz valami nagy dolog” mondá az öreg ur „mindössze arra kérlek, hogy ha a szolga - a ki hangszeremért szokott jönni - becsenget, akkor nyisd ki neki az ajtót, s mondd meg, hogy ma nem szükséges gordonkát elvinnie, mert ma egy másikon játszom. Hogy azonban fáradsága ne legyen hiába, azt akarom, hogy kapja meg a szokott harmincz krajczárt csakugy, mintha elvitte volna a hangszert. A pénzt belecsomagoltam egy papirba, tehát csak ezt a kis csomagot kell neki átadnod.”

Ernő a legnyájasabb arcczal biztosította az öreg urat, hogy mindent megértett. Lehet, hogy a fiu ragyogó barna szemének lelkesült tekintete tetszett meg az öreg urnak, mert újból megállt s figyelemmel szemlélve a nyájas, nyilttekintetű gyermekarcot, egyszerre csak így szólalt meg félíg nyers, félíg barátságos hangján:

„Mondd csak, ficzkó, te vagy az, a ki egész nap az én dalaimat füttyölöd és énekeled?” Ernő zavartan hajtá le fejét e szókra.

„Nos, ez még nem a legnagyobb vétek”, szólalt meg most az öreg ur, mialatt finom fehér kezével megfogta a fiu állát, hogy lehajtott fejét felemelje. „Csak arra vigyázz, hogy ennél nagyobb hibát soha ne kövess el! Soha! Érted?”

E különös figyelmeztetés után sarkon fordult s elhagyta a szobát, de az ajtónál Malvin barna fürtös fejét is megsimogatta. A gyermekek azután hallották, mikor szobájában levette a fogasról kalapját és felöltőjét s aztán eltávozott lassu léptekkel.

A fiunak úgy tetszett, mintha valami nagy ajándékot kapott volna, annyira megörült annak, hogy végre beszélhetett a művészszel. Egyideig ott ült az ablaknál s ott nézte, a míg csak láthatta az öreg urat, ki lassan, komolyan haladt a hosszú utcán végig. Mikor aztán nem látta többé, akkor eszébe jutott, hogy az öreg ur szobájában levő erkélyről sokkal messzebbre el lehet látni s erre minden további gondolkozás nélkül kézen fogta Malvint s beszaladt vele a másik szobába.

De alig lépett be Ernő, azonnal megfélekedezett arról, hogy ő tulajdonkép azért jött ide, mert az öreg ur után akart nézni. Most ugyanis oly valamit pillantott meg, mely azonnal lekötötte minden figyelmét s e perczben a fiu egyszerre meglassítá lépteit s lábujjhegyen ment tovább. A gordonka ugyanis ott állt tok nélkül a falhoz támasztva. Tehát ez volt az a zengő, éneklő jószág, melynek hangja minden este áthatolt a szomszéd szobába. Mellette, a széken ott feküdt a vonó is. A mint ezt Ernő meglátta, odalépett s ugyszólván azt sem tudva, mit cselekszik, megfogta a vonót s félénk, remegő kézzel végighuzta a húrokon. Ernő nem tudta letenni kezéből a vonót s majd lenn, majd fenn érintette meg vele a húrokat, örömmel hallgatva minden újabb hangot.

„Istenem, Ernő, ha az öreg ur haza talál jönni!” mondá Malvin, ki egészen megrémülve nézte bátyja vakmerőségét.

„A felől nyugodt lehetsz, hogy egyhamar nem jön haza”, mondá Ernő, de e pillanatban összerezsent, mint a tetten ért bűnös, mert az előszobában megszólalt a csengetyü.

„A szolga lesz” gondolá Ernő, a mint az első ijedelemnek vége volt s ezzel futott az ajtót kinyitni, de ime, nem a szolga állott a küszöbön, hanem egész csapat gyermek, kik a szomszédból jöttek át, mert a doktorék kis leánya, Róza épen babakeresztelőt tartott a kertben. A gyermekek most egyszerre mindnyájan elkezdtek beszélni, hogy mielőbb értésére adhassák Ernőnek és Malvinnak, milyen nagy dolog van készülöben. Róza egy gyönyörű babát kapott mamájától, ki most megigérte, hogy mindnyájuknak csokoládét főz uzsonnára, hadd legyen a keresztelői lakoma egészen ünnepélyes. Már mind együtt voltak a kertben, de akkor észrevették, hogy Ernő és Malvin még hiányoznak a társaságból s azért mindjárt át is jöttek, hogy meghívják őket. „Jertek hamar, hamar!” kiáltá a vidám Róza. „Te leszel a pap, Ernő s te keresztelheted meg a babámat.”

Képzeltetni, milyen nehezére esett Ernőnek, mikor e szíves meghívást vissza kellett utasítania; de hiába, nem mehetett el, míg a reábizott dolgot el nem végezte. Rögtön el is mondta kis pajtásainak félig szomoruan, félig fontoskodva, hogy milyen nagy végzendője van.

„Ah!” kiáltá erre az egyik fiu „hát hegedü van abban a nagy ládában, melyet minden szombaton elvisz innen egy ember?”

„Ugyan mutasd meg!”

„Igen, igen, mutasd meg” kiálták mindnyájan.

Ernő nem volt elég erős s engedett pajtásai kívánságának. A gyermekek most zajongva ugráltak a máskor oly csendes szoba fehérre surolt padlóján s körülállva a hangszert, vakmerően kezdték a húrokon a vonót ide-oda rángatni.

„Hegedülj, Feri, hegedülj!” kiáltá egy kis leány, „én meg majd csengetek ezzel a csengővel, ni!”

„Ernő pedig majd elhozza dobját és trombitáját s akkor aztán mi is csinálunk hangversenyt”, mondá egy nagyobb fiu s mielőtt Ernő megakadályozhatta volna, pajtása már hozta is a mondott két játékszer a mellékszobából. Most aztán mindegyik azt akarta, hogy neki is legyen egy hangszere s ekkor Rózának az a gondolata támadt, hogy be kellene hozni a konyhából a rézüstöt, fazékfedőt és tölcsért s ezeket kellene aztán dob és trombita gyanánt használni.

Ernő először kétségbeesve nézte ez örült játékot s mikor a lárma és a hangzavar már tűrhetlenné vált, a fiu így kiáltott fel majdnem magánkivül: „De az Istenért, ha már mindenáron játszani akartok, akkor legalább tartsátok meg a taktust. Hisz így meg kell itt bolondulni!”

E szókkal felugrott a székre s a mily hangosan csak tudta, elkezdte füttyülni azt az indulót, melyet már többször hallott az öreg művésztől. Közbe a dobverővel ütötte a taktust s a szép dallam oly tisztán csengett, hogy a többi gyermekek egész gyönyörűséggel hallgatták a kis karmestert s csak akkor szólaltatták meg hangszerüket, mikor Ernő jelt adott nekik a dobverővel.

Igy mindig tűrhetőbbé vált a zene s midőn végre Ernő harsogó trombitahanggal bevégezte a hangversenyt, egészen megérdemlett jutalomnak tetszett az, hogy a többi gyermekek valóságos tapsviharba törtek ki.

„Bravó!” szólalt meg e perczen egy mély hang s ime - a művész állott az ajtóban. Oly váratlanul, oly zajtalanul jelent meg, mintha csak a föld alól emelkedett volna fel. E látványra a rézüst, a csipővas és a tölcsér mind kihullott a tetten ért bünösök kezéből s ill a berek! a másik perczen a gyermekek már mind tul voltak árkon-bokron.

Malvin is halálsápadtan osont ki, hogy becsukja az előszoba ajtaját az elillant pajtások után.

Ernő azonban ott maradt állva a művész előtt halványan, lehajtott fővel. El volt készülve a dorgálásra, szemrehányásra, sőt a büntetésre is s elhatározta, hogy mindennek aláveti magát egy panasz szó nélkül. De mikor az öreg ur csak némán nézett a fiura, akkor Ernő úgy érezte, hogy ez kinosabb minden büntetésnél. Nem is tudta e hallgatást sokáig kiállni, hanem felemelte fejét s nyíltan, bátran szemébe nézve az öreg urnak, elmondta, hogyan történt az egész dolog s töredelmesen bocsánatot kért tőle.

Csodálkozva, de egyszersmind örömmel vette észre, hogy elbeszélése alatt az öreg ur arcza mind nyájasabb és derültebb lett. A művésznek ugyanis roppantul tetszett az, mikor Ernő elmondta, hogy ő csak azért játszott velük, mert nem birta hallgatni, micsoda süketítő zenebonát csináltak.

Mikor Ernő elvégezte, az öreg ur így szólalt meg: „Jó, jó; hanem azért minden büntetés nélkül még sem menekülsz! Ha most vissza nem térek egy itt feledett hangjegyért, akkor bizonyos, hogy elrontjátok gordonkámat. Ezért az lesz a büntetésed, hogy mindennap - mondjuk délután öttől hatig - szobámban kell töltened egy órát! Nos; nem ijedsz meg?”

Ernőnek bizony eszeágában sem volt megijedni, sőt arcza csak úgy ragyogott az örömtől, mikor arra gondolt, hogy ezentul mindennap szabad lesz estefelé egy órát itt töltenie a művésznél. Így még azt is remélhette, hogy sikerül ellesni művészetének titkát. „Oh, ha ez csakugyan így lehetne”, gondolá Ernő, ki végtelen hálát érzett az öreg ur iránt!

Azt hiszem, nem nehéz eltalálni, hogy a művész csak azért hívta be a fiut mindennap, hogy alapos oktatást adhasson neki a zenében.

Ernőnél szorgalmasabb, törekvőbb tanulót képzelni sem lehetett. Most már megtalálta azt a pályát, melyen haladnia kell s e naptól kezdve egész lénye tökéletesen átalakult. Képzelterni, mily hálás volt az özvegy is a nemesszivü öreg ur iránt.

Csak az a kár, hogy az agg mesternek meg kellett hálnia, mielőtt megérhette volna azt, hogy növendékéből hirneves művész vált.

Iza és Riza.

Iza és Riza ikertestvérek voltak. Mikor kis korukban kivitték őket az arannyal diszitett kék függönyös gyermekkocsiban a sétátérre, nem volt a ki meg ne állt volna, hogy megnézzék a két szép gyermeket, kik a csalódásig hasonlítottak egymáshoz. Mindkettőnek egyforma rózsás arcza, piros kis szája s nefelejtskék szeme volt s még aranszőke hajuk is egészen egyformán göndörült homlokukra.

A szülők persze sokat nevettek azon, hogy az idegenek sehogyan sem tudták a gyermekeket megkülönböztetni. A szülői szeretet azonban sokkal élesebben lát s így mind a papa, mind a mama nagyon jól megismerte hogy melyik Iza és melyik Riza, mert valami kis különbség mégis volt a két gyermek arczkifejezésében. Iza arcza kissé komolyabb, Rizáé valamivel vidámabb volt. Csakhogy idegen ember szeme bizony sohasem fedezte fel ezt a különbséget s így mindenki - még a cseléd is - folyton összecserélte a két gyermeket. Egészen addig, míg csak az iskolába nem kezdtek járni, a kis leányokat mamájuk mindig egészen egyformán öltöztette, még pedig rendesen világoskékbe, mert szőke hajukhoz ez állott legjobban. De alig voltak néhányszor az iskolában, s tanítónőjük - egy nyájas fiatal leány - kénytelen volt a mamájukat arra kérni: tegyen valami különbséget a két gyermek ruházatában, mert különben lehetetlen megismerni, hogy melyik Iza és melyik Riza. Az órák alatt még csak meg lehet valahogy jegyezni, mert akkor tudja róluk, melyik hol ül, de a szünetben örökös tévedések vannak.

Édesanyjuk nevetett a panaszon, melyet a tanítónő is nevetve adott elő s e naptól kezdve mindig tett a kis ikrek ruházatában valami megkülönböztetést. Például Iza nyakán mindig egy sor korallgyöngy volt, Riza pedig egy arany keresztecskét viselt fekete bársony szalagon.

Igy aztán csak ment a dolog addig, míg az alsóbb osztályokba jártak, de később aztán már nem sokat használtak e jelek, mert a gyermekeket ismerős tanítónőjük helyett most már új tanárok tanították s ezek nem tudták mind megjegyezni a különböző kötényeket és nyaklánczokat. Arczra pedig most is csak olyan egyforma volt a két leányka mind előbb, úgy hogy a furcsábbnál furcsább tévedések most is napirenden voltak.

Egyszer Iza nagyon a szívére vette, hogy az egyik tanár az egész osztály előtt megdorgálta figyelmetlenségeért, mikor pedig az egész óra alatt feszült figyelemmel hallgatta az előadást s Riza volt az, a kinek máshol járt az esze. Máskor pedig vallástanáruk - kit az egész osztály nagyon szeretett - szemrehányást tett Rizának, hogy nem adta át atyjának a reá bizott izenetet. Riza erősítette, hogy ő semmit sem tud erről az izenetről s csakugyan, Iza sirva vallotta be, hogy a tanár ur őt bizta meg s ő volt a feledékeny.

„Az igaz, hogy lehetetlen benneteket megkülönböztetni!” mondá a tanár ur s nevetve tette hozzá: „Ugyan, kérjétek meg kedves anyátoakat, hogy Izát ezentul mindig ibolyaszinbe, Rizát pedig rózsapirosba öltöztesse! Így legalább megjegyezhetjük a kezdőbetűkről!”

Édes anyjuknak persze nem igen volt kedve leánykáit ily feltűnő módon különböztetni meg, de mivel az iskolából folyton érkeztek a panaszok, végre is kellett valamit tenni s ekkor a mamának egy szerencsés gondolata támadt.

A két gyermeknek már kis korukban is dus szőke haja volt s mikor nagyobbak lettek, a fürtös haját már be kellett fonni, de persze, még hajfonataik is egészen egyformák voltak mind hosszúságra, mind színre nézve.

Bizonyosan nincs olyan leányka, ki ne lenne egy kicsit büszke arra, ha szép hosszú haja van. Iza és Riza sem voltak e tekintetben kivételek s bizony mindig örültek, ha valaki mellettük elmenve megsimogatta s megdicsérte dus szőke hajukat.

De a gondos fésülés-kefélés reggelenként annyi időt vett igénybe, hogy a mamának már többször eszébe jutott, nem lenne-e jó a hosszú haját levágni? Hiszen ha aztán később, tizenkét éves korától fogva megint megnövesztik valakinek a haját, azért még mindig elég hosszú haja lesz nagy korára s aztán meg a rövidre nyírt fürtös haj is nagyon csinos viselet.

Csakhogya a leánykák addig kérték a mamát, míg végre megkegyelmezett hajfonataiknak s így még egyideig mindketten egyformán voltak fésülve, de akkor az jutott a mamának eszébe, hogy legalább egyiknek mégis le kellene a haját vágni, mert így mindjárt megvolna az ismertetőjel is.

Mikor e tervet közölte a két gyermekkel, mindkettő sirva fakadt, mert hiába, nagyon sajnálták szép hosszú hajukat s egyikük sem akarta, hogy olyan haja legyen, mint egy fiúnak. Csakhogya a nyájas, áldott jószívű mama komoly és határozott is tudott lenni, ha a dolog úgy kívánta.

„Ha egyitek sem képes magát rászánni, akkor nem soká kérdezgetlek benneteket!” mondá. „Ime, itt van két kis papírszelet. A melyitek a hosszabbat huzza, annak megmarad a haja, a melyiknek pedig a rövidebb, azét levágjuk.”

A két gyermek most kíváncsian fogott a sorshuzástól s remény és félelem között ingadozva huztak egy-egy czédulát a mama ujjai közül.

Mikor megtörtént, látták, hogy a rövidebbik Rizának jutott. Riza sirva fakadt, de Iza is oly szomorú volt, mintha a maga kárán busulna. Megfogta testvére arany színű hajfonatát s egészen elkeseredett, mikor arra gondolt, hogy ez a gyönyörű haj le fog hullani az olló alatt. Végre így kiáltott fel: „Inkább az enyémet vágd le mamám, ne Rizáét.”

Csakhogya erre meg Riza nem akart ráállni s zokogva mondá: „Az lenne csak szép; - hisz a tiedért még nagyobb kár!”

„Nos”, szólott közbe anyjuk, „a sors döntött, Riza haját kell levágnunk! Most előbb kiválogatom s elrakom az almát a gyümölcsös kamrába, s ha ezzel úgy négy óra tájban készen leszek, akkor aztán elmegyünk a városba s a fodrásznál mindjárt rendbe is hozzuk a dolgot és Riza fürtösen fogja a haját viselni, kerek fésüvel.”

Egy negyedóra múlva minden csendes volt az egész házban. A mama a szakácsnéval a gyümölcsös kamrában foglalatzkodott, Riza pedig hamar elment a könyvkötőhöz, hogy onnan olvasókönyvét haza hozza. Iza egyedül volt a lakásban s ott ült kis asztala mellett két kezére támasztott fejjel s szorgalmasan tanulta a leczkét.

De nemsokára neki is eszébe jutott, hogy valami végzendője van; azért egyszerre csak becsapta könyvét s levéve kékszalagos kalapját a szegről, vidáman sietett ki az utcára.

Még egy óra sem telt bele s az alma-válogatás munkája be volt fejezve a gyümölcsös kamrában. Szép egyforma halmokba volt rakva a barnás bőralma, a halványzöld borizü és a biborpiros eperalma s mikor mindez megvolt, akkor a szakácsnő visszament a konyhába s már urnője is épen utána akart menni, midőn a kamra ablakát egyszer csak egy kis árnyék sötétítette el s e perczen egy halk s szokatlanul félénk hang így szólalt meg: „Mamácskám!” Az anya e perczen csakugyan maga sem tudta volna megmondani, melyik áll az ablakban, Iza-e vagy Riza? sőt a mint feltekintett, még azt sem tudta, vajjon az a fejecske, a mely benéz, igazán az ő egyik kis leányáé-e?

„Mindjárt jövök”, felelt az anya nyugtalanul, de erre a hang ismét megszólalt: „Nem, nem, én jövök le hozzád!” Ekkor félénk lépések közeledtek s a másik pillanatban egy bőrig lenyírott gyermekfej simult a mama vállára.

„Iza” kiáltá anyja rémulten, „mi jutott eszedbe? Hát nem tudtál várni? Hisz én nem így gondoltam; nem ilyen rövidre. S éppen n e k e d kellett így tenned?”

A lenyírott báránka valószínűleg nem érezte magát valami kellemesen. Zavartan simogatta végig kopasz kis fejét s végre így szólalt meg: „Ne haragudjál édes jó mamám! De lásd, én nem akartam, hogy Riza haját vágják le; - olyan kár lett volna érte! Az enyém távolról sem volt olyan szép. Ugy-e nem haragszol? Hisz én igazán jót akartam.”

A mamának könnyek gyűltek szemébe, mikor a jószívű gyermek áldozatát látta. „Istenem, ez a szép haj!” mondá „Én csak vállig akartam lenyíratni. Most aztán beletelik egy idő, míg újra megnő. No de a baj megtörtént; most már bele kell nyugodnunk! Hát Riza kedvéért hamarokodtad el így a dolgot; ennyire szeretted testvéredet?”

Iza zokogva intett igent s ekkor anyja így szólalt meg: „Nos, édes gyermekem, most fogd ezt a kis kosarat s jerünk fel; igazán kíváncsi vagyok mit mond Riza a dologhoz. Egyet legalább elértünk; most már igazán senki sem fog benneteket összetéveszteni!”

Ezzel megindultak s csakhamar megpillantották a szobában Riza kék ruháját, mire Iza így kiáltott:

„Riza ide nézz, milyen meglepetés!” E szókkal beszaladt a szobába s csakugyan, a meglepetés óriási volt, még pedig mindkettőjük részéről, de a legjobban mégis a szegény mama volt meglepetve, mert mit látott?

Riza haja is le volt nyírva tövig!

A jó gyermek ugyanis meg akarta kimélni Izát attól a fájdalomtól, hogy lássa, mikor testvére haját lenyírják s ezért azt gondolta, jobb lesz, ha egyedül elvégzi a dolgot a fodrásznál, még mielőtt anyja vagy testvére tudnák. S így történt aztán, hogy mialatt Iza szép haját a templomtéri fodrász nyírta le, azalatt Rizáé a kis-utcai borbély ollója alatt hullott el. S nagy buzgóságában Riza is tövig lenyíratta szép szőke haját.

Bizony jó idő beletelt, míg mindezt el tudta mondani anyjának úgy, a hogy történt. Először nem lehetett egyebet hallani mint sirást, jajgatást s közbe-közbe százféle kérdést majd az egyik, majd a másik részről.

A mama azt sem tudta, mit csináljon, annyira sajnálta gyermekei szép haját, de persze, mivel Izát meg nem dorgálta, Rizának sem tehetett szemrehányást elhamarkodott tetteért. - Hiszen mindketten jót akartak, csak az volt a baj, hogy most már igazán alig lehetett őket megkülönböztetni.

Képzeltető, mennyire meg volt lepetve a papa is, mikor hazajött! Hát még a leánykák az iskolában!

De Iza és Riza mindezen tultették magukat s a jókedvben is tökéletesen hasonlítottak egymáshoz.

Azóta azonban szép szőke hajuk meglehetősen megnőtt, de most Iza egy rövid vastag fonatban viseli, míg Rizáét koronként megnyírják egy kissé s mindig fürtös fejjel jár.

Szeretni most is csak úgy szeretik egymást s én azt hiszem, akármikor készek lennének hajukat egymás kedvéért többől levágnatni!

A hattyu.

Valahányszor egy kiterjesztett szárnyu, ragyogó fehér tollu hattyut látok büszkén uszni a tó hullámain, mindig eszembe jut gyermek-koromból egy szomorú kis történet.

Az a gyönyörű madár, melyet oly sokan megbámulnak, korántsem oly szelíd és békés természetű, a minőnek látszik. Fájdalom, természete nem igen felel meg gyönyörű tollazatának, mely az ártatlanság színét viseli s épen ezért mondom el intés gyanánt azt a dolgot, mely a kis Ottóval történt.

Ottó szüleinek gyönyörű nagy birtoka volt s ennek közepén, épen az udvar és a park között állott a lakóház óriási jegenyék s százados hársfák árnyékában.

Bármelyik oldalról lépett ki az ember a házból, akár a nagy tölgyfa kapun, melynek felső része tarka üvegből állt, akár pedig a régies kis hátsó ajtón: mindenütt gyönyörű látvány tárult szeme elé. Az egyik oldalon üde pázsittal borított térséget lehetett látni, melyet pompás virágágyak tarkítottak, míg a sötét bükkfák s a hamvas fűzök keretében kristálytisza tó csillogott; - a másik oldalon pedig a kocsik robogása, a nyájak kolompja s a baromfiak zaja szórakoztatta a szemlélőt s közbe-közbe oda hallatszott a kút csobogása, meg a cselédek beszéde, melybe belevegyült néha a ház urának erős érczes hangja.

Ottónak ugyancsak jó dolga volt! Talán meg is irigyeltük volna, ha nem szeretjük annyira ezt a hamis szőke fürtös kis ficzkót. S aztán meg mi is élveztük a kastélyt és a parkot, mert az iskolaév végeztével a nyári nagy szünetet két ízben is Ottó szüleinél töltöttük. Ekkor aztán részünk volt minden jóban s mindenki oly szives, oly nyájas volt irántunk, hogy nem csoda, ha hamar megbarátkoztunk a kastélyban minden emberrel, sőt az állatokkal is. Ezekkel Ottó barátkoztatott meg bennünket. Látszott rajta, hogy falusi fiú, mert úgy tudott bánni mindenféle állatokkal, hogy mi, mint városi gyerekek alig tudtunk hova lenni bámulatunkban. A mint kilépett az udvarra, jó barátai azonnal körülfogták. A téglaszínű és kéesszürke galambok ott röpködtek feje körül, a kotlós tyukok pedig egyre ott járkáltak mellette, mintha figyelmét akarták volna felhívni kis csirkéikre. Ottó sokszor mondta, hogy ő érti az állatok beszédét; de ha ez nem volt is egészen úgy, annyi mégis bizonyos volt hogy az állatok csakugyan értették Ottó szavait, mert ha kiment a luczernásba, hol a kis csikók legeltek s itt elkiáltotta egyiknek-másiknak a nevét, hogy: „Csillag!” „Ajax!” vagy „Bársony!” akkor az, a melyiket hívta, rögtön felkapta fejét s fülét hegyezve nézett körül, s mikor aztán Ottót meglátta, vesd el magad, árkon-bokron keresztül rohant oda hozzá. Ilyenkor néha nagy versenyfutást csináltak. Ottó kiment a kerítés mellé s jelt adott a futásra, mire a csikó a sövényen belül szintén elkezdett szaladni s Ottó nagy szomorúságára kettejük közül rendesen az lett a nyertes.

De nem csak a lovakkal volt jó barátságban, hanem atyja vadászkutyáival is ép úgy mint a macskákkal, sőt még a seregélyekkel is, melyek a körtefán tanyáztak.

Csak egyetlen egy lakója volt a ház környékének, mely nem akart Ottóval megbarátkozni, s ez nem volt más, mint a tavon uszó gyönyörű fehér hattyu, melynek ragyogó tollazata és méltóságteljes mozdulatai annyira megtetszettek a kis Ottónak, hogy órákig el tudta volna nézni a gyönyörű madarat. Megérkezésünk napján mindjárt félrehívott egyszer bennünket s nagy titkolódzva mondta el, hogy ez a szép hattyu bizonyosan egy elvarázsolt királyfi s hogy csak azt a szót kellene tudni, a mi a varázslatot megtörje s akkor a királyfi meg lenne szabadítva. Órákig el tudott üldögelni az ezüstös fűzfák között, csak hogy minél tovább lássa a hattyut, melyet mindenféle megszólításokkal iparkodott közelebb hívni. Mászor ismét virágfüzéreket nyújtott feléje, vagy pedig piros és fehér rózsaleveleket szórt neki a vízbe, de a hattyu azért bizony csak nem változott át, sőt még csak nem is hederített a fiú kedveskedéseire, hanem

hidegen, megvetően szórta le magáról a rózsaszirmokat. Ha pedig néha arra jött kedve, hogy a szárazra menjen, akkor a világért sem jött volna ki a fiúcskához a partra, hanem mintha csak daczból tette volna, bement a tó közepén lévő szigetre. Ottó minden bámulata, minden szeretete hiába volt, a hattyu sohasem közeledett feléje, legfeljebb akkor, ha Ottó kenyérmorzsát, vagy buzát tartott kezében. Ilyenkor a szép hattyu odauszott Ottó felé, de mihelyt az eleséget elfogyasztotta, azonnal megfordult s otthagya a fiúcskát.

Egyszer észrevettük, hogy két kotlós tyúk, - melyek néhány nappal ezelőtt gyönyörű kis csirkéket költöttek ki - sehogy sem tud egymással megférti. Ottó anyja ekkor arra kért bennünket, hogy vigyük el az egyik tyúkot nyolcz kis csibéjével együtt a parknak egy távol eső részébe s viseljük ott gondját a kis csirkéknek. Néhány szem buza segítségével oda csalhattuk az egész családot, a hova akartuk s mivel nagy buzgóságunkban egy egész szakajtó eleséget vittünk magunkkal, persze a galambok mind utánunk jöttek s így a tó partján, - hol fő hadiszállásunkat felütöttük, nemsokára egész sereg szárnyas csattogott, turbékolt és csiripelt. Az eleséggel telt szakajtó, úgy látszik, még a méltóságteljes hattyu figyelmét sem kerülte ki. Mint valami király, ki népéhez leereszkedik, úgy közeledett a hattyu a többi szárnyasok felé a partra s annyira megalázta magát, hogy nem röstelte hosszú, karcsu nyakát meghajlítani s résztvenni a nálánál sokkal egyszerűbb madaraknak, a tyúkoknak és galamboknak a lakomájában.

Ottó ilyenkor figyelmesen, merengő szemmel nézte kedves madarát. A mint így álldogált a parton egyszerre valami jutott eszébe, mire szeme felragyogott s szép kis arcza egészen kipirult örömében. Valószínűleg valami új eszköz jutott eszébe, melynek segítségével sikerülni fog a királyfit megszabaditania. A nagy juharfa alatt álló kőasztalon egy szép virágfüzér feküdt, melyet Ottó font rózsából és szőlőlevélből s melyet arra szánt, hogy holnap a mama születésnapján feldiszipse vele az asztalt. Most nem habozott sokáig, hanem elhozta a virágfüzért s annak két végét két kezébe fogva, odavetette azt a hattyu nyakába.

„Megfogtalak, királyfi!” kiáltá: „Most szállj ki a partra!” Többet azonban nem mondhatott, mert a hattyu nem értette a tréfát s haragosan kapta vissza fejét, hogy a láncztól megszabadulhasson. De a mint a virágfüzér elszakadt, szegény Ottó hanyat esett a parton. Erre a hattyu, mely csakugy sziszegett haragjában, elkezdte a széttépett virágfüzér egyik végét csipkedni és rángatni. Ottónak azonban most eszébe jutott, hogy az egész tréfa sem érdemli azt, hogy ez a szép rózsafüzér tönkremenjen s azért nem akarta engedni, hogy a hattyu egészen széttépje, hanem ő is elkezdte rángatni s nagy erőlködés után végre sikerült neki visszaszerezni a füzért, mely azonban oly siralmas állapotban volt, hogy azt bizony nem lehetett többé arra használni, a mire szánva volt.

Azt még láttam, mint ragyogott Ottó arcza, mikor úgy a hogy, de mégis sikerült a virágfüzért megmentenie. Ekkor aztán ismét odafordultam kedvencz kis csibémhez s nem figyeltem többé a haragos hattyura. Néhány pillanat múlva azonban vérfagyasztó sikoltást hallottunk, mire rémülten fordultam vissza. Első perczen az a gondolat villant fel előttem, hogy a kis Ottó talán a vízbe esett, de oda sietve láttam, hogy ott fekszik a part fűvén. Arcza halásápadt volt, fehér harisnyája pedig csupa vér.

Keserves sirását hallva néhány percz múlva mindnyájan körülötte voltunk. Mi is sirtunk vele együtt s egyre kérdeztük: „Édes, kedves, egyetlen kicsikém mi bajod? Miért sirsz?” De Ottó eleinte nem is tudott felelni s később is csak ennyit mondott: „A hattyu, a hattyu!”

A szép állat azonban ekkor már ismét ott uszott a tó közepén nyugodtan, méltóságosan, mintha semmi sem történt volna.

Ekkor már az egész háznép ott volt Ottó körül, atyja, anyja, az ispán, a kasznár, sőt még a cselédek is. Atyja ölébe vette a szegény gyermeket, kinek lábából csakugy patakozott a vér. Képzeltetni, hogy mit állt ki a szegény anya, ki nem is sejtette, mi történhetett.

Ottó atyja találta ki leghamarább, de nem akarta a harisnyát a fiucska sebes lábáról anyja szeme láttára lehuzni, azért szép lassan bevitte a gyermeket a szobába s aztán azonnal orvosért küldött. Ez szerencsére nem lakott messze s így csakhamar megérkezett s miután a sebet megvizsgálta volt, ő is megerősítette Ottó atyjának azon szavait, hogy a gyermek lábát csakugyan a hattyu harapta meg, még pedig oly erősen, hogy nemcsak a husba harapott bele mélyen, hanem még a csonthártyát is megsértette. Sohasem fogom elfeledni, mennyit szenvedett szegény gyermek. A lábán érzett fájdalomhoz nemsokára erős sebláz is járult s bizony három egész hónap telt bele, míg végre Ottó anyjának levele arról értesített bennünket, - kik már akkor természetesen hazatértünk volt - hogy Ottónak végre szabad felkelnie. De írta, hogy még akkor is nagyon halavány volt s nagyon megsoványodott.

Mikor végre elhagyhatta az ágyat, újra kellett neki járni tanulni, mintha egészen kis gyermek lett volna. Olyan jól azonban, a mint előbb tudott futni és ugrándozi, nem tanult meg többé, mert hiába, az olyan láb, mely ily nagy sérülést szenvedett, mindig merev marad egy kissé.

S mindezt egy hattyu harapása okozta. Ugy-e nem is hinné az ember, hogy ilyen gonosz tudjon lenni az a madár, mely oly méltóságteljesen lebeg a vizen, hófehér szárnyaival? De hiába, nem mind arany, a mi fénylik.

Ottó azóta megnőtt bajszos, szakállas férfi lett belőle. Most ott él szép nagy birtokán, hogy azonban a park taván, hol számtalan viziúy s fényestollú vadkacsa uszkál, egyetlen egy hattyu sincsen, azon - azt, hiszem - senki sem csodálkozhatik.

A nyulacska.

Elza már nyolcz éves volt, de mindeddig nem igen mozdult ki a városból, s így természetesen édes keveset tudott a faluról s a szabad természetéről. A tavasz érkezését mindössze csak arról vette észre, hogy ilyenkor a sétatér fái kizöldültek, a szülei háza előtt levő kertecske rózsabokrai pedig rügyezni kezdtek.

Egyszer azonban nagybátyja, ki a tavaszi bevásárlások végett jött be birtokáról a városba, s Elza szüleihez szállt, így szólt a leánykához: „Ha velem jössz, akkor megmutatom neked az igazi tavaszt. Olyant, a minőről itt a városban fogalmad sem lehet. Akarsz-e velem jönni?”

Ha akart-e Elza? Hogyne akart volna s szerencsére szülei meg is engedték, hogy elmenjen a bácsival. Épen egy hét hiányzott még husvéthoz s azért Elza tanítója megengedte a leánynak - ki ugyanis igen szorgalmas tanuló volt - hogy már egy héttel a husvéti szünet kezdete előtt elutazzék. Így aztán a mama becsomagolta a leányka ruháit és fehérneműjét s ellátva Elzát mindenféle jó tanácssal és figyelmeztetéssel, elbucsuzott tőle s ekkor aztán a gőzkocsi elrepítette a leánykát szülővárosából.

Óh, hogy dobogott Elza szíve, mikor elgondolta, hogy most egészen más vidékre, más emberek közé kerül! S mégis úgy örült már, ha eszébe jutott, hogy meglátja a jó Mari nénit s a kis Flórát, kit már a bácsi szavai után is egészen megszeretett.

„Flóra persze kijön élénk a kocsin a vasúthoz!” jósolta a bácsi, de nem úgy lett, mert a kocsis - ki egyedül jött ki eléjük, szomorú arccal ujságolta, hogy Flóra súlyos betegen fekszik otthon; borzasztó főfájása és láza van, mert tegnap künn játszottak a réten s ugrándozás közben beleesett a lecsapoló árok jéghideg vizébe s ennek következtében nagyon meghűtötte magát.

Ez ugyancsak rossz ujság volt! Mennyire másképp ütött ki a dolog, mint a hogy Elza elképzelte! Az egész ház csendes volt és szomorú s a kis vendéggel senki sem törődött. Elza egész nap egyedül volt a nagy nappaliban, hol Flóra képeskönyveit nézegette sorra s a mint elhagyatva ott ült, titokban nagyon vágyódott haza, szüleihez.

De szerencsére másnap már jobbra fordult a dolog. Flóra tul volt a veszélyen, láza is enyhült s mihelyt hallotta, hogy Elza itt van, azonnal könyörgött szüleinek, hogy bocsássák be hozzá.

A kis városi leányt nagyon meghatotta, mikor halványan, betegen látta a fehér vánkások közt kis unokatestvérét, kiről azt hitte, hogy egészségesen, élénken fogja látni. Elza első pillanatra nagyon megszerette a szép kis erdei tündért s reggeltől estig ott időzött ágya mellett, hogy legalább lássa, ha most még beszélgetni nem igen volt is szabad.

Most már nem kívánczozott ki a kertbe, bár a márcziusi nap nagyon hivogatólag sütött be a hálószoa ablakának tarka üvegén át s a kertész mindennap küldött be hóvirágot és ibolyát a kis betegnek.

Már a husvéti ünnepek is elérkeztek s Elza ugyszólván még mindig nem látta a szép parkot. Flórának még nem volt szabad felkelnie, mert láza még visszavisszatért, de azért most már szabad volt Elzával többe beszélgetnie s így sokat mesélt neki kedvenceiről, a kis bornyuról, a csirkékről és a galambokról.

„Egy nyullal is megbarátkoztam már”, mondá Flóra. „Ott lakik a park felső végén, a bokrok között. A papa ugyan nem akarja ezt hinni, pedig úgy van. Télen nagyon sokszor láttam a nyulat s mondhatom, nem is olyan félénk, a milyennek mondják, mert ha nem mentem a bokorhoz nagyon közel, akkor két lábra állt s egészen bátran előjött.”

„Eredj, te kis bohó”, szóló közbe a papa, „ki hiszi ezt el?”

De Flóra erősítette, hogy így van s végre szülei is hitelt adtak szavainak félig-meddig, bár kissé hihetetlennek tetszett előttük, hogy egy szegény tapsi-füles az emberek közelében keres-sen tanyát, ha az éhség és hideg üldözi is.

Fájdalom, Flóra állítása nemsokára igaznak bizonyult, még pedig nagyon szomorú módon.

Másnap hangos beszélgetés zaja hatolt be a beteg szobájába, mire Flóra így szólt Elzához: „Ugyan nézd meg mi történik ott künn?” A leányka azonnal kisietett, de csakhamar rémülve fordult vissza, mert mit látott? A kertészfiu, ki a konyhaajtóban állt a szakácsnéval és a szolgálóval beszélve, egy meglőtt, véres nyulat tartott kezében. Mikor Elza kilépett, a fiu épen ezt mondá: „Bemegyek s megmutatom a kis kisasszonynak!”

„Nem jó lesz, mert meg talál ijedni”, felelt Elza, mire a cselédek is elleneztek a kertészfiu szándékát, De Flóra, ki kíváncsi volt, hogy mi történik a folyosón, kikiáltott s azt kérdezte, hogy miről beszélnek annyi ideig. Erre a kertészfiu azt hitte, hogy most már csakugyan be kell mennie s felemelve a merev, véres állatot, belépett vele a leánykához. De a mint ez a szegény nyulat megpillantotta, hangos sikoltással hanyatlott vissza vánkosi közé s így kiáltott: „Az én régi ismerősöm! Oh, hogy tehetett ilyen! Vigye el, nem akarom látni!” Mikor a fiu látta, hogy a dolog ilyen rosszul ütött ki s hogy Flóra egészen vigasztalhatatlan, akkor igyekezett minél gyorsabban kijutni a szobából. Ezalatt azonban Flóra szülei odaérkeztek s mikor atyja megtudta, mi történt, jól lehordta a kertészlegényt.

„Te ostoba ficzkó,” mondá, „hát nem tudod, hogy ebben az évszakban egyáltalán nem is szabad nyulat löni? Ezentul jegyezd meg magadnak!”

„Csak Flórát tudnánk megvigasztalni!” mondá a mama, de a leányka egyre siratta a szegény nyulat. Oly keservesen zokogott s annyira felizgatta magát, hogy a láz ismét kitört rajta; nem is evett s csak nagy sokára sikerült annyira lecsendesíteni, hogy végre elaludt.

Már estére járt az idő, mikor fölébredt. A ragyogó nap épen akkor áldozott le, aranyfénybe borítva a nyugati eget s a magas fák között nemsokára feltűnt a hold ezüst sarlója. Ekkor megcsendültek a faluban a harangok, melyek a feltámadás ünnepét hirdették.

„Hideg éjszakánk lesz!” mondá Flóra atyja, ki már régen ott állt az ablaknál. „Tiszta és hideg. Mi lesz a szegény virágokkal!” E szókra, melyeket kissé hangosabban ejtett ki, Flóra is fölébredt. Arcza ki volt pirulva és sötét szeme különös tűzben égett.

„Most volt itt a nyul élve és épen”, mondá. „Nem láttátok?”

„Ne gondolj mindig arra a nyulra, gyermekem!” mondá anyja. „Bizonyosan csak álmodtál!”

„Nem, nem álmodtam!” felelt Flóra. „A nyul csakugyan itt volt, sőt még beszélt is hozzám. Azt mondta, hogy most már elköltözik a parkból, mert nem maradhat itt tovább. De fészkében, a bokrok között két husvétit tojást hagyott s ezeket nekem szánta!”

„Képzeldés, gyermekem”, mondá Mari néni mosolyogva, de Flórát nem lehetett meggyőzni.

„Kérlek, keressétek meg a nyul fészket!” mondá, „bizonyosan megtaláljátok a két tojást.”

„Jó, jó, holnap majd megkeressük”, mondá a papa, „de most feküdjél csendesen kis leányom s feledd el ezt a bohó dolgot!”

Flóra csendesen sirdogált még egy ideig s félálomban is azt ismételte: „Keressétek meg a fészket!”

Most Elza is átment saját szobájába, hogy feküdjék; Flóra szülői is lenyugodtak s nemsokára nem lehetett a nagy csendes házban mást hallani, mint a nagy fali óra ketyegését és Flóra nyugodt, mély lélekzését.

Elza azonban nem tudott aludni, egyre Flóra álmai jártak eszébe. Végre elaludt, de csak-hamar felébredt ismét szokása ellenére. Flóra hangja ébreszté fel.

„Oh kérlek, nézzétek meg a fészket”, mondá álmában a gyermek, mire atyja és anyja oda-siettek ágyához s kérték, hogy ne gondoljon mindig erre a dologra, hanem aludjék szép csendesen.

Elzának azonban egy gondolata támadt, mire titokzatosan elmosolyodott. Azt gondolta, hogy senki sem hallja meg, ha most felöltözik s a hátsó kis ajtón kioson a szabadba.

Miért ne történhetnék meg ez a husvéti csoda? Elza sok csodás történetet olvasott mesés könyveiből s évek óta vágyott arra, bárcsak egyszer vele is történne valami csodálatos dolog.

E kívánsághoz ma még az is járult, hogy eszébe jutott, hátha ezáltal Flórának is nagy örömet szerezhetne.

Nem sokat töprengett, vajjon megtegye-e, hanem gyorsan felöltözött s nesztelenül kiosont a kertbe. Éles, hideg levegő csapódott arczába, a gyepen pedig mint finom csipkefátyol feküdt a dér, mely csakugy csillogott a hold fényében. Elza borzongva, de minden habozás nélkül sietett előre. Nemsokára elérte a park felső végét, hol a szilfák közötti tisztáson tul sűrű bokrok sötétlettek. Flóra szavai szerint itt kellett a nyul fészkének lennie. Elza reménykedve kezdett a bokrok között keresgélni s annyira hitte, hogy itt valami csudának kell ma történni, hogy talán az sem lepte volna meg, ha néhány drágakövet talált volna a fészekben. De sokáig semmit sem talált, pedig a hold majdnem nappali világosságot árasztott a park bokraira.

Végre egy csomó hóvirág egy mohos mélyedésre irányozta a leányka figyelmét. Letérdelt, először csak azért, hogy a fehér virágot leszedje, de ime, csodák csodája, e puha mohával ki-párnázott mélyedés csakugyan fészek volt s mi feküdt benne? Két tojásdad alaku, különös sötét tárgy.

„Husvéti tojás!” kiáltá Elza meglepetve s a fészek felé nyulva. A mint a különös alaku tárgyakat megérinté, érezte, hogy puhák és finom fogásuak, mint a bársony. „Nem - gondolá - ez nem tojás.” E pillanatban az egyik megmozdult. Elza most már sejtette, mit talált s a fényes hold megerősítette sejtelmében. Két kis nyul feküdt a fészek alján összehuzódva, két szegény elhagyott kis árva, melyek bizonyosan megfagytak volna az éjen át, ha Elza ide nem jön.

A leányka most felkapta a két kis nyulat s lélekszakadva futott visszafelé. Mari néni azonban ezalatt már észrevette, hogy Elza nincs szobájában s meg nem foghatta, hova lehetett. E pillanatban lépett be a leányka kipirulva a futástól és az örömtől. Volt most kérdezősködés és csodálkozás, mikor Elza megmutatta a különös husvéti meglepetést. Hát még mikor Flóra is meglátta a nyulacskát! Azt sem tudta, mit csináljon örömeben s dicsekedve mondta: „Lám, ugy-e hogy nem álmodtam!”

„Ha álmodtál is gyermekem, csakugyan csodálatos álom volt!” mondá atyja meghatva. Szegény kis állatok bizonyosan megfagytak volna, ha Elza nem megy ki őket megkeresni.

Flóra most odatette a két kis nyulat a takaróra s azután boldogan és édesen aludt reggelig.

A két leányka nagy gonddal és nagy fáradsággal csakugyan felnevelte a kis nyulakat s kétség-kivül az öröm is hozzájárult Flóra gyors felépüléséhez. Elza ezután még egy pompás husvéti hetet töltött rokonai körében, mialatt a tavasz is megérkezett teljes pompájában s oly széppé varázsolta a vidéket, hogy ennek szépségét Elza sohasem tudta feledni.

De legkedvesebb emléke e napoknak a lányka előtt mégis a husvéti nyulacskák története maradt.

A csákó.

A fővárosnak egyik félreeső utcájában, egy magas, régies, komor külsejű ház emelkedett. Ebben egy halvány, beteges ifju élt, kinek az volt minden vágya, hogy annak idején mint ügyes orvos, hasznára lehessen a szegényeknek és szenvedőknek.

Egyelőre azonban még sok hiányzott ahhoz, hogy János óhajtása beteljesülhessen. Ugyanis atyja - ki eddig szerény tanítói fizetéséből fedezte a fiu tandiját - most meghalt s így Jánostól ezen segítség is meg lőn vonva.

De az ifju azért mégis reményelt szívvvel érkezett a fővárosba, hogy az egyetemre beiratkozzék. Bizott Istenben, ki az elhagyottakat mindig megsegíti, másrészt pedig remélte, hogy a fővárosban feltalálja atyjának egy ifjukori barátját, ki ez időben egyike volt a város leghirnevesebb orvosainak. János haldokló atyja is arra figyelmeztette, hogy a tudós tanárt mindenestre keresse fel, mert ennek segélyével talán sikerülni fog kieszközölni azt, hogy tanulmányai ne kerüljenek oly sokba.

Azonban fájdalom, János hiába kísérlte meg azt, hogy a tudós tanárral beszélhessen. Már kétszer hiába járt nála s ekkor egy hosszú, megható levélben adta elő neki szenvedéseit és vágyát. De a válasz oly sokáig késett, hogy az ifju végre - miközben bátorsága és félénksége nagy tusát vívtak egymással - elhatározta, hogy még egyszer felkeresi a tanárt, remélve, hogy így csak fog levelére némi választ nyerni.

De a szolga ez alkalommal is elutasította s míg beszélt, hangja remegett a szomorúságtól. Az orvos fiacskája ugyanis előtte való nap halt meg vörhenyben s atyja, kinek a legnagyobb igyekezete mellett sem sikerült kedves kis betegét megmentenie, egészen össze volt törve a fájdalomtól s természetesen, senkit sem volt hajlandó elfogadni.

Szegény János leverve távozott. A fájdalom és a gond oly súlyosan nehezedtek ifju lelkére, hogy még a gyönyörű, ragyogó tavaszi nap sem egyhamar tudta felvidítani. De fénylő sugarai oly vigan táncoltak körülötte, hogy János végre mégis felderült kissé s felemelve busan lecsüggesztett fejét, végig tekintett a napfényben uszó hosszú utcán.

Ekkor úgy tetszett neki, mintha valami tenger hullámanék az utca közepén s néhány pillanat múlva harsogó induló hangjai ütötték meg fülét.

„Katonák! Katonák!” kiálták most az utcagyerekek s teljes erejükből futásnak eredtek, hogy mielőbb elérjék a csapatot, mely a hadgyakorlatról jött s épen a kaszánya felé tartott.

János megállt s bevárta míg a katonák elhaladtak mellette. A csapat előtt és mögött száz meg száz fiu és leány lépkedett az induló hangjaira, úgy hogy végre több volt az utcagyerek, mint a katona.

János figyelmét legjobban egy kis fiu vonta magára, ki komolyan, feszesen lépkedett a gyermeksereg élén.

Fürtös, barna haja szabadon röpködött kipirult rózsás arczocskája körül. Ragyogó tekintete, büszkén kiegyenesített alakja s szorosan oldalára szorított karja mind arra mutattak, hogy egész lelkesedéssel van eltelve a katonaság iránt.

János önkénytelenül követte egy darabig a kis ficzkót s hallotta, a mint ez a zene megszűntével így szólt egyik pajtásához, rámutatva egy nyalka, délezeg katonára: „Nézd csak, olyan csákót szeretnék én! Mit gondolsz, nem adna-e nekem a jó Isten ilyent, ha szépen kérném?”

A toronyóra e perczen ütötte el a déli tizenkét órát, mire a kis fiu ijedve mondott bucsut pajtásainak s futott, a mint csak lábai birták. János látta, hogy ugyanabba az utczába szaladt be, a hol ő lakott s nagy meglepetésére a kis fiu ugyanabba a házba fordult be. Néhány percz-czel később János is belépett a kapun s a kis fiu mindig előtte ment. Így értek fel a negyedik emeletre, hol a gyermek nemsokára eltűnt a János lakása melletti ajtóban. „Tehát szomszédom!” mondá az ifju szobájába lépve s körültekintve a szegényes butorzonon, mely mindössze egy tábori ágyból, egy fenyőfaasztalból s néhány székből állott.

Az ifju most kirakta az asztalra erszényének csekély tartalmát, megszámolta s azután elvett belőle egy ezüstpénzt, hogy azon délután egy csákót vegyen valami játékkereskedésben. Csakugyan meg is vette s este aztán lefekvés előtt odalopódzott a szomszéd ajtó elé s a selyempapirba takart csákót, mely szépen át volt kötve piros selyemszalaggal, odatette a küszöbre.

Másnap reggel egy vidám, boldog gyermekhang kiáltása ébreszté fel Jánost. A meglepetés hangját nem sokára vig kaczagás váltotta fel s az ifju ebből aztán kitalálhatta, hogy tréfája tökéletesen sikerült, s ezért bár éhezve, de megelégedetten ült könyvei között. Délfelé azonban ismét felhangzottak az induló hangjai s ekkor János nem állhatott ellent, látni akarta, hogy fog masirozni a kis fiu uj csákójában, pajtásai élén az igazi katonák előtt.

A szegény tanuló e napon is hiába várta, hogy a tanártól majd valami hír érkezik. Estére kelve már annyira elcsüggedt, hogy szüksége volt egy kis felüdülésre. Nem birt tovább szobája szűk falai közt maradni, hanem kiment az utcára szabad levegőt szivni.

De a mint a folyosóra ért, megbotlott valamiben. Gyorsan gyufát gyujtott, hogy meglássa, mi az, s ime, bámulva látta, hogy a csákó fekszik ott gondosan betakargatva s ugyanazon piros szalaggal átkötve. Egy kis czédula is volt hozzá csatolva s arra kusza gyermekírással e sorok voltak írva:

„Édes jó Istenkém! Kérlek vedd vissza ezt a szép csákót s inkább ennek az árát add nekünk, mert a nagymama azt mondja, hogy pénzre sokkal nagyobb szükségünk volna. Hanem tudod mit, ha leszel olyan jó, én nagyon szeretném, ha holnapra még kölcsön adnád nekem a csákót, este aztán majd megint visszateszem ide.” A levélben egy nagy tintafolt is diszelgett, a végére pedig ez volt írva: „Szivesen üdvözlök a te szerető Ferid.”

János felvette a levelet, összehajtogatta s tárczájába téve azt, még egyszer visszatért szobájába.

Ott aztán a telehold fényénél még egyszer kiürítette erszényét s kiszámítva, meddig lesz még elég a csekély pénz, elvett belőle néhány hatost s papirosba takarva, odatette azt a csákóval együtt a küszöbre.

Másnap reggel ismét a fiucska örömujjongása ébreszté fel Jánost s délben ismét látta a kis szomszédját, a mint harczias diszben lépkedett a katonák mögött. De Jánosnak nem volt ma sem ideje, sem nyugalma arra, hogy kis barátjában sokáig gyönyörködjék. Az jutott ugyanis eszébe, hogy a kórházban bizonyosan megtudhatná, mily órákban található ott a tanár.

Csakugyan sikerült megtudnia, hogy az orvos mindennap ott van a kórházban háromtól négyig. Megörült, hogy legalább ezt tudja s elhatározta, hogy másnap ujra eljön a kórházba s beszél az orvossal.

Csakugyan, pontban három órákor ott volt a kórházban s itt könyörgő szavai s könyben uszó szemének beszédes tekintete annyira meghatották a felügyelőt, hogy azonnal bevezette a betegszobába s megmutatta neki, hol van az, a kit keres. A nagy tudományu tanár ott ült néhány fiatal orvos társaságában, egy beteg gyermek ágya mellett.

A mint az ifju megpillantá a tanár arcát, melyen a bánat és a jóság egyaránt visszatükröződött, egyszerre úgy érzé, mintha szive vigasztalást nyert volna. Már első pillanatra is a legmélyebb tiszteletet s a legőszintébb rokonszenvet érzé a tanár iránt s bizalomtelten lépett az ágy mellé. De mit látott? A vánkosokon egy aranybarna fürtös fej nyugodott s a halvány arczról csakugy patakozott a piros vér. Az ágy melletti széken ott feküdt a fiucska egyszerű ruházata s e mellett János bámulva pillantá meg a jól ismert fényes, aranyos csákót.

De mielőtt még gondolatait rendbe tudta volna szedni, a fiucska így kiáltott fel fájdalmasan zokogva:

„Haza akarok menni! Vissza kell adnom a jó Istennek ezt a csákót, mert csak kölcsön kaptam tőle. Bocsássanak haza!”

„Csak azt sikerülne kitudnunk”, mondá a tanár, „hogy kicsoda és hova való, vagy hogy miért sir, mert különben nem lehet megvigasztalnunk.”

A mint János e szavakat hallá, gyors elhatározással lépett oda a beteg gyermek ágyához s udvariasan meghajolva a tanár előtt, kinyujtá kezét s megsimogatta a gyermek homlokát.

„Légy csendesen Feri”, mondá neki, „engem a jó Isten küldött hozzád s azt izeni általam, hogy megtarthatod a csákót, mert neked ajándékozza.”

„Igazán?” ujjongott a gyermek.

„Igen, s hogy elhidd, nézz ide”, mondá János. „Itt egy levélke, melyet tegnap irtál. A jó Isten nekem adta át, hogy megőrizzem.”

A tanár, a ki e jelenetet csendesén és csodálkozva nézte végig, Jánost barátságosan magához hivta, hogy felvilágosítást kérjen tőle. Erre az ifju elbeszélte az egész történetet, mire a tanár pedig arról értesítette, hogy a szegény kis katonát az utcán egy nagy kutya támadta meg, minek következtében elesett s az esés közben összetört csákónak egy darabja annyira felsértette arcát, hogy eszméletlenül feküdt az utcán s onnan hozták ide a kórházba.

„De honnan tudta ön, hogy a gyermek itt van?” kérdé a tanár jóságos tekintetével, az ifju okos szemébe nézve.

„Nem tudtam”, felelt János zavartan, „hiszen nem is a gyermek végett jöttem ide.”

„Hogyan, nem a gyermek végett?”

„Nem. Már többször voltam bátor önt lakásán is felkeresni, tanár ur, de mindeddig hiába vártam. Végre elhatároztam, hogy megkísértem, hátha itt sikerülne találkoznom.”

Az orvos arczán e pillanatban bánatos kifejezés vonult át s aztán így szólt, figyelmesen nézve János arcát: „Az elmúlt napokban oly fájdalmat állottam ki, hogy szinte érzéketlenné váltam mások bajai iránt. Most tudom, hogy ön kicsoda. Boldogult atyja jó barátom volt s az, a mit ön e gyermekért tett, arról győzött meg, hogy méltó fia édes atyjának. Mától fogva ön barátom és tanítványom lesz. Az Isten áldja meg önt! De most hamar, kötözzük be a kis fiu sebét.”

A szolgál, kit azért küldtek, hogy a kis fiu szülői felől tudakozódjék, nemsokára visszatért, még pedig azon hirrel, hogy a gyermek szülői már ugysem élnek, nagyanyja pedig, ki már régen beteges volt, a délelőtt folyamában meghalt.

A tanár ez órától fogva saját gyermekének tekintette a kis fiut s midőn ezt János előtt ki nyilatkoztatá, hozzátette:

„E gyermeket ön adta nekem. A csákó segélye nélkül talán soha sem láttam volna meg. De igyekezni fogok az ön jóságát meghálálni. Gondoskodni fogok önről s ha Isten úgy akarja, ön idővel utódom lehet!”

Gerda születésnapja.

„Meg ne próbálj még egyszer lépni be a főkapun” kiáltott a kis Gerda, ki szép uj fehér prémes köpenyében s bársony kalapjában épen most lépett ki a téli kertből. E kemény szavakat egy szegényesen öltözött leánykához intézte Gerda, ki rövid szünet után így folytatá: „Azt hiszed, hogy ez a szép szőnyeg a te piszkos cipődnek van ide terítve? Az ilyen magadfajta vendégnek a hátsó ajtó is elég jó. S különben sincs itt semmi keresni valód! Nem tudsz olvasni? Nem látod mi van ide írva? Tilos a koldulás! Pusztulj innen!”

Az idegen gyermek tágra nyílt szemmel, ijedve nézett a pompásan öltözött, de barátságtalan leánykára s így szólt félénken, remegő hangon: „Hiszen én nem koldultam. Csak azt szeretném tudni, hol lakik az a kisasszony, a kinek ezt át kell adnom. Anyám küldte ezt a csomagot.”

„Ide vele, bizonyosan nagynénémé lesz, majd én átadom neki,” mondá Gerda még mindig nyersen.

A szegény leányka aggódó arczczal s zavartan tekintett Gerdára. „Bocsánatot kérek,” mondá, miközben gyengéden félretolta Gerda kezét, melyet az már kinyújtott a csomag után, „de anyám azt parancsolta, hogy ezt magam adjam át a kisasszonynak. Hogy miért mondta így, azt nem tudom, de szót kell fogadnom.”

„Mi jut eszedbe?” nevetett Gerda. „Hát azt hiszed, hogy bebocsátának Gertrud néni szobájába? Az igaz, épen oda illenél a kék selyem butorok közé és sáros cipőd ugyancsak javára válnék a drága szőnyegnek. S azonkívül Gertrud néninek most vendégei vannak!”

„De talán várhatnék valahol, míg a kisasszony kijön.” Kezdé ismét a leányka félénk, szomorú hangon.

„Hányszor mondjam még, hogy nagynénémel nem beszélhetsz. Ide azzal a csomaggal, azután eredj! Szeretném tudni, mi dolga lehet a te anyádnak nagynénémel. Bizonyára koldulni akartok!”

E szókkal Gerda csakugyan kivette a kék kendőbe göngyölt csomagot a leányka fagyos, vörös kis kezei közül, mire a szegény gyermek keserves zokogásra fakadt s így kiáltott fel, Gerda kezét megragadva:

„Az Istenért, ne vigye el a csomagomat kisasszony. Bizonyosan valami munka van benne, a miért anyámnak pénz jár. Ne vigye el, kérem!”

Gerda szép arcza e perczben komor, boszus kifejezést öltött s a gögös leány durván taszítá el a szegény gyermek fagyos kezét. De e pillanatban egy hang szólalt meg felülről a lépcsőházból: „Mit csinálsz Gerda? Miért sir az a gyermek? Bizonyosan megbántottad! Gyere fel azonnal s hozd magaddal a leánykát is.”

„Jer hát!” mondá Gerda röviden s ezzel előre szaladt a szőnyeggel beterített lépcsőn, míg a másik leányka félénken, szivdobogva követte.

Fenn három uri nő állt, kik közül kettőnek drága bársonyköpenye s szép tollas kalapja volt, míg a harmadik - egy nyájas, halvány arczu urhölgy - egyszerű setét háziruhát viselt.

„Már látom,” szólt az utóbbi - miközben a szegény leányka könyáztatta arczát nyájasan megsimogatta - „hogy Gerdát meg kell leckéztetnünk döllyfös magaviselete miatt. Nem szégyenled magadat, hogy ilyen rossz szived van? Hát illik valakit szegénységeért kigunyolnunk? Te talán azért élsz jólétben, mert érdemeidet szereztél rá?” Az urnő itt mélyen felsóhajtott s aztán e szavakkal fordult a másik két hölgyhöz: „Az a baj, hogy Gerda anya nélkül nevelkedett,

ugyszólván idegenek között, kik azt verték fejébe, hogy a gazdagság mindennél többet ér. Sógorom pedig nem igen ért rá vele vesződni. De most már itt vagyok én s reményilem, még nem érkeztem későn!”

Az urnő most nyájasan nyujtá kezét barátnőinek bucsura s aztán kézen fogva a szegény leánykát bevezeté szobájába, mialatt Gerda megszegyenülve s duzzogva állt egy virágállvány mellett.

Jó ideig maradt itt állva s meg nem foghatta, mit csinál a kis hamupipőke oly soká a néni szobájában s ugyan mit beszélgetnek egymással olyan vidáman, hogy nevetésük hangja Gerdához is elhat.

Végre megnyílt az ajtó s a kis leány elbucsuzott, de Gertrud néni ekkor így szólt hozzá: „Tehát a viszontlátásra, Bettike!” Gerda kíváncsi lett volna tudni, vajjon mi történhetett ott benn, mert a leányka arcza csakugy ragyogott a boldogságtól!

Harmadnap Gerda születése napját ünnepelték a kastélyban.

A nagy ebédlőben az asztal dusan fel volt diszítve ibolya- és gyöngyvirágfüzérékkel s rajta annyi ajándék volt felhalmozva, hogy ha száz gyermek között osztották is volna el ez ajándékokat, még akkor is mind a száz boldognak érezte volna magát. Voltak ott gyönyörű lenge szövetek, nyári ruhákra valók, továbbá himzett selyemkötények, szép színes szalagok, hosszú haju viaszbabák s mindegyik számára sok ruha és fehérenemű, sőt szekrény, mosdó-asztal s evőkészlet is. Ezek mellett pompás képeskönyvek feküdtek az asztalon, továbbá két csörgő aranykarperecz, egy kis gyémántkereszt fehér selyem szalagon s végül sok-sok finom cukor, sütemény és déligyümölcs.

S ime mégis, Gerda nem hogy örült volna e kincseknek, sőt ellenkezőleg, kedvetlenül, durczásan állt az asztal mellett. A mint ugyanis belépett a szobába, első pillanatra észrevette, hogy valami hiányzik az ajándékok közül, még pedig épen az, a mire legjobban örült. Máskor születésnapja ünnepén atyja mindig meghívta a Gerda korában lévő leányokat és fiukat a kastélyba álarczos bálra, s ilyenkor aztán a mamák és nénik heteken át törték a fejüket azon, hogy micsoda szép és új jelmezt csináltassanak gyermekeik számára.

Gerda atyja ez alkalomra mindig egy-egy pompás jelmezt varratott leánya számára, még pedig a főváros legügyesebb szabójánál s így természetesen mindig Gerda volt az ily álarczos bálokon a legszebben s legeredetibben öltözve.

De ez évben a leányka nagynénje, ki Gerda végett jött a kastélyba, legjobban szerette volna, ha az egész dolog elmarad, mert azt találta, hogy ez az álarczos tréfa csak a hiuságnak és versengésnek felébresztésére szolgál. Csakhogy Gerda annyira könnyörgött s atyja is annyira biztatta fiatal sógornőjét, hogy ez végre is kénytelen volt beleegyezni s így a meghívókat az idén is szétküldték s ekkor Gertrud mosolyogva ígérte meg, hogy gyönyörű, új öltözékről fog gondoskodni Gerda számára.

S a leányka most mégis hiába kereste az ajándékok közt az ígért szép öltözetet s mivel azt nem találta, mit legjobban óhajtott, a többi nem is szerzett neki örömet.

„Csak ezt kaptam, Gertrud néni?” kérdé kedvetlen, csalódott hangon.

„Hát nem vagy megelégedve?” szólt nénje. „Valami mást is vártál?”

„Hiszen megígérted -.”

„Vagy úgy, a jelmezt keresed,” szólt közbe nénje. „Az valószínűleg csak néhány nap mulva lesz készen s így ma be kell érned a tavalyival.”

Gerda oly tekintettel nézett nagynénjére, mintha nem értette volna, a mit ez mondott. Nem értette, hogy lehetett ezt ilyen könnyedén kimondani? Hogyan, még egyszer felvegye tavalyi ruháját? Azt, a melyet kis vendégei már mindnyájan ismernek? Hiszen így vége minden mulatságnak, mert az a fő, hogy a mig csak lehet, fel ne ismerjék egymást.

„De Gertrud néni, hisz az lehetetlen”, kiáltá Gerda annyira kétségbeesve, mintha igazán valami szerencsétlenség érte volna. „Nekem minden áron új ruha kell, különben inkább ott sem leszek a bálon!”

„Hát akkor lemondunk, az lesz a legegyszerűbb!” Felelt nénje nyugodtan.

„Gertrud néni!” Kiáltá Gerda és sirva tette hozzá: „Oh, hogy lehetsz ilyen kegyetlen? Miért nem mondtad előbb, mikor a papa még itt volt?”

„Hiszen nem kérdezősködtél jelmezed felől”, volt a rövid válasz.

„Oh, bárcsak a papa visszajönné!”

„Azt bajos lesz bevárunk. Tudod, hogy a papa a gyűlésen van s onnan csak este hét órára jön haza, vendégeid pedig már négykor itt lesznek. Így most vagy fel kell vened a tavalyi várurnő-jelmezt, vagy egyáltalán nem jöhetsz be a terembe.”

Gertrud néni mindezt nyugodtan, de oly határozott hangon mondta, mely nagyban különbözött szokott szelid nyájas hangjától. Midőn kiment, Gerda haragosan nézett utána. A kis leány egyideig még azt hitte, hátha Gertrud néni csak tréfált, csak próbára akarta őt tenni, de nem-sokára ez a remény is elpártolt tőle. Nagynénjét nem is látta egész délelőtt, kivéve, ha valami látogató jött, hogy Gerdát születése napja alkalmából megköszöntse. Csakhogy ilyenkor persze nem lehetett a ruhakérdést előhozni s mivel Gertrud néninek néhány barátnője ebédre is ott maradt, Gerda ekkor sem merte bánatát elpanaszolni.

Végre elérkezett a délután s az inas már a karos gyertyatartókat kezdte gyujtogatni s aztán a gyümölcsös és süteményes tálakat is behordta az ebédlőbe.

„Nos, hát még nem öltözől, Gerda?” kérdé nagynénje odalépve a leánykához, ki az asztalra könyökölve, szomoruan, könnyes szemmel nézett ki a jégvirágos ablakon a szürkületbe.

Gerda nem felelt. „Szaporán!” szólalt meg ismét nagynénje, „mert később egy szabad perczem sem lesz!” E szókkal kézen fogta Gerdát s miközben úgy tett, mintha észre sem venné, hogy a leányka sirt, bevezette szobájába, megmosdatta, megfésülte s ráadta a szép kék atlasz ruhát, melyben a leányka tavaly annyi bámulatnak s mitőbb, irigységnek tárgya volt.

„Itt a legyező és a keztyű”, mondá aztán „s most, vedd álarczodat és siess, mert a kertajtó csengetyűje épen most szólalt meg; bizonyosan vendégeid jönnek!”

Ezzel kivezette Gerdát a szobából, maga pedig visszatért oda s gondosan bezárta az ajtót. A tánczteremben már kezdődött a zene s néhány vendég már ott sétálgatott a fényes padlón, vidáman nevetgélve és beszélgetve.

„Már most mindegy”, gondolá, „igyekeznem kell, hogy legalább a többiek ne lássák meg, hogy haragszom. Hátha talán már el is feledték, hogyan voltam öltözve tavaly!”

Ezzel leküzdve sirni való kedvét, feltette a világoskék álarczot s belépett a tánczterembe.

Gerda vidám akart lenni! A teremben mind hangosabban, mind vigabban folyt a beszélgetés s ha egy-egy új vendég jött, azt először mindig bevezették Gertrud szobájába. Gerda figyelmesen nézte a közeledő vendégeket s látta, mint vált a csoportozat mind tarkábbá, mind élénkebbé! Most egy kis japáni leány lépett be, kinek virágos, lenge selyem ruhája s apró legyezőkkel és pillangókkal teletűzdelt hajéke valóban pompás látványt nyújtott. Két fiu is

jött vele, kik közül az egyik kaczkias magyar huszár egyenruhát viselt, kék attilát arany-zsinórzattal, míg a másik töröknek volt öltözve, s fején fekete bojtos piros fezt viselt.

Bizonyára nem ismerték fel egymást, mert jókedvűen évődtek egymással, elváltoztatott hangon beszélve, miközben ki nem fogytak a jókedvű kaczagásból.

Gerda odament suhogó selyemruhájában a három vig álarczos vendéghez, hogy neki is része legyen a jókedvben.

De ime, mi történt? Alig ért közelükbe, a három kis vendég hidegen fordult el tőle s tovább tréfáltak és kacagtak. Ugy látszott, tavalyi ruhája daczára sem ismerték meg, mert akkor csak nem bántak volna vele ily módon! Gerda nem tudott meglepetéséből magához térni s jóideig mozdulatlanul állt a terem közepén, mialatt a vendégek csakugy özönlöttek be a szárnyas ajtón. Először egy karcsu spanyol fiú lépett be piros ruhában, csörgő dobbal, utána egy himzett ruhás szép olasz leánya jött, ki aransárga narancsot hozott egy kosárban. Ezek mögött egy kis francia marquis jelent meg, ki piros selyem frakkot s hófehér hajporos parókát viselt. Ruháját finom csipkegallér és kézelő diszitette s kezében arany burnótszelenczét tartott, mialatt vidám beszédbe ereszkedett egy kis fehér fejkötös komornával, ki finom csipkekötényével babrált beszédközben. Nem messze tőlük orosz nőknek öltözött leánykák állottak szép himzett ruhában, ezek mellett egy bohóc, kinek fehér selyemköntösén ökölnyi piros gombok ékeskedtek. Majd egy fekete ördög lépett be, utána pedig a tavasz tündére, kezében virágkosarat tartva.

Mig ezek mind megérkeztek, Gerda figyelmesen nézte őket s midőn egyikről-másikról azt hitte, hogy felismerte álarcza alatt, odalépett hozzá s fülébe sugta nevét.

De ugy látszott, hogy ma már nem lesz szerencséje. A mint valakit megszólított, az fejét rázta s elfordult tőle, sőt néhányan ott is hagyták. Előbb attól félt, hogy tavalyi ruhájában azonnal felismerik, most meg már bántotta, hogy nem ismerték meg s rá sem hederített senki.

Ime, a gyermekek már felállnak a tánczra s egyik vidám tréfával, a másik udvarias meghajlással kéri fel tánczosnőjét, de Gerdát egyik sem veszi észre. Végre ő maga megy oda egy kis fiuhoz s azt kérdezi tőle: „Akarsz velem tánczolni?” de erre ez is elfordul s nem is felel neki, hanem helyette egy kis tiroli parasztleányt kér fel a tánczra.

Gerda szeme könybe lábad, de most egészen más okból, mint előbb. Az elkényeztetett, gögös gyermek most érzi életében először mi az, mikor valaki mellőzést szenved s mikor valakivel egyáltalán seki sem törődik. „Oh bárcsak kitalálnák, ki vagyok,” sóhajt fájdalmasan, miközben egészen a terem szögletébe huzódik.

A tánczoló párok ezalatt vigan lejtének a zene hangjára.

Egyszerre azonban mindenki megállapodik s az egész társaság feszült várakozással néz a nagy szárnyas ajtóra, mely lassan nyílik meg. E perczben bámulat és gyönyörködés moraja zúg át a termen. Gerda is oda pillant s ekkor úgyszólván elfeledi minden szomorúságát, mert egész lelkét az a gyönyörű tünemény foglalja el, mely most az ajtón belép. Az érkező gyermek olyan, mint valami mesebeli királykisasszony. Aranyszínű selyem ruhája kápráztató fényben csillog s ennek ragyogását még jobban emeli a sok gyöngy és ékkő. Még haja is be van szórva gyémántporral, lábán pedig gyöngyhímzésű sárga selyem cipőt visel.

De a szép gyermek mégis oly szerényen halad át a termen, mint a ki nem is sejti, hogy most ő a közfigyelem tárgya. Nemsokára egész kör képződik körülötte s mindenki örül, ha vele tánczolhat vagy beszédbe eredhet. A kis marquis mind neki adja czukorkáit, az olasz leánya a legszebb narancsot válogatja ki kosarából az ismeretlen kis vendég számára, míg a tavasz tündére gyönyörű gyöngyvirágcsokorral ajándékozza meg.

Az idegen leányka mindezt nyájasan, hálásan köszöni meg s mindenkihez van egy barátságos szava.

Gerda szívét e perczben keserü fájdalmas irigység tölti el. Látja, hogy ő vele senki sem törődik s hogy egészen elhagyatva áll itt, míg az ismeretlen leányka egyszerre minden szívet meghódít. De ki ez a gyermek? Gerda gondolkozik, de hiába, nem tudja elképzelni sem, ki lehet.

A szép gyermeket most épen aranyzsinóros huszár kéri tánczra s a mint elrepülnek Gerda mellett, az ismeretlen leányka azonnal észreveszi az elhagyott várurnőt, ki ott szomorkodik a terem egyik zugában. A mint meglátja, azonnal megáll s néhány szót sugva tánczosának, oda lép Gerda mellé.

„Miért vagy oly szomorú?” kérdé s a mint nyájás, szelid hangja megcsendül, Gerdának úgy tetszik, mintha már hallotta volna ezt a hangot. „Bántott valaki?”

Gerdának eszébe jutott, hogy eddig soha senkinek sem volt oka arra, hogy őt sajnálja s mikor most e nyájás szavakat hallja, egyszerre elfakad sirva.

„Oh ne sirj!” szól a másik leányka. „Mondd meg inkább, miért vagy ilyen szomorú. Ha azt látom, hogy sírsz, akkor nekem is sírnom kell, pedig lásd, soha életemben nem voltam olyan boldog, mint ma!”

Ezzel szeliden kézen fogta Gerdát s így biztatta „Tudod mit, sétáljunk egyet a teremben! Istenem, mily szép itt minden! Ha akarod, maradjunk együtt, sőt tánczolhatnánk is egymással.” A mint ezt mondá, átkarolta Gerdát s csak úgy repült vele a termén keresztül.

„Milyen jó vagy te!” mondá Gerda, mikor végre leültek pihenni a terem egyik sarkában egy vörös bársony kerevetre. „De mondd meg, ki vagy?” „Ah, ezt még most nem szabad megmondanom”, felelt a leányka, de ha majd mindnyájan leteszszük álarcunkat, akkor megtudod.

„Ugy szeretném, ha barátnőm lennél!” sóhajta Gerda s még sokáig ülnek a kereveten, mialatt sokan jönnek, hogy a kis királyleányt tánczra kérjék, de ez csak fejét rázza s mosolyogva kéri őket, hogy ne haragudjanak, de most szeretne még a kis várurnővel maradni. S csodálatos, még ekkor sem jut eszébe senkinek, hogy a kis várurnőt is megszólítsák. Gerda szeme újra meg újra könybe lábad s csak az vigasztalja szomorúságában, hogy ilyen kedves kis barátnőre tett szert.

„Istenem, ha én is olyan lehetnék, mint te!” mondja Gerda busan, mire a másik így felelt sajtósággal rezgő hangjában: „Ki tudja, cserélnél-e velem, ha tudnád, ki vagyok?”

„Oh mennyire szeretném tudni, ki vagy! Ugy-e mindig szeretni fogjuk egymást?”

„Ha te akarod, mindig!”

„Oh hogy ne akarnám!”

E perczben harsogó zene hangzik a teremben s a feltárult szárnyajtón Gerda szép nagynénje lép be fehér báli ruhában, kezében egy óriási bőségszarvat hozva, mely tele van apró virágcsokrokkal s csillogó rendjelekkel.

„Hölgyeim és uraim!” kiáltja vidáman, „tessék felállni, kezdődik a füzértáncz; le az álarczokkal!”

„Nos, gyorsan”, sugja a leánykának Gerda, „először én veszem le - ide nézz!”

De mi ez? Midőn álarczát levéve, odafordul barátnője felé, ez egészen összeretten az ijedtségtől. Rémulve védekezik, midőn Gerda feléje nyul, hogy az ő álarczát is levegye:

„Ne bántsdl!” „Bocsáss el!” kiáltja ijedten s mire Gerda kissé felocsudott rémületéből, a kis leány már eltűnt előle.

Gerda most igazán megretten. Hát mindenki kerüli ma este? Mi van rajta, a mi mindenkit elrémit? De nem, azt nem engedi, hogy ez a kedves leányka is itt hagyja! Felszökik s villámsebességgel siet utána. Legalább látni akarja még egyszer s megtudni, miért rémült meg annyira, midőn Gerda arcát megpillantotta?

Az ajtó közelében végre utóléri, de ekkor a tündér újra megkísérli a menekülést, mire Gerda karjait feléje terjesztve könyörög neki, hogy maradjon.

A leányka aggódva tekint körül, mintha segítséget keresne, de aztán villámgyorsan fut le a lépcsőn, Gerda ott is a nyomában van s szívében valami csodás, meseszerű érzés lopódzik, miközben így kiált: „Megfoglak!” Az ismeretlen leányka ekkor már majdnem egészen lenn van, de e perczben egyszer csak megvillan valami a lépcső egyik fokán Gerda előtt s látja, hogy ez a leányka gyöngyhímzésű cipőcskéje. A valóságos hamupipőke-papucs!

„Megvagy! Megvagy!” ujjong Gerda. „Harisnyában csak nem mehatsz ki a sáros utcára!”

Valóban, ezt a leányka is belátta, mert megállt, fejét lehajtva s zavarodottan nézve féllábára, melyről lemaradt a cipő.

„Megfogtalak!” kiáltja ismét Gerda, leszaladva hozzá. Most átöleli s levonja arczárói az álarczot, miközben ezt ismétli: „Megfogtalak kis hamupipőke!” De e pillanatban Gerdán van a sor a rémületben. Hol látta e szép arczocskát, mely most itt van előtte szomorú, zavart tekintetével? Most egyszerre eszébe villan valami, s e perczben mélyen elpirul, míg a másik leányka arcza halálsápadttá válik.

Mily megszégyenülés! De hát való-e az, a mit lát?

„Te vagy az, Betti?” Kérde végre Gerda. „De hát hogy jutottál e gyönyörű ruhához? S hogy kerülsz ide?”

„Csak úgy a hogy a mesebeli hamupipőke a királyudvarba jutott”, hangzik e perczben az emeleten Gertrud néni hangja. „Tündérkezek által! Még pedig azért, hogy általa mások gögje meg legyen büntetve! De most ideje, hogy feljőjjetek gyermekek, különben meg találtok hűlni.”

„Jer hát!” szól Gerda egész zavartan, miközben megfogja Betti kezét. De a mint néhány lépcsőn felhaladnak, Gerda egyszerre csak megállapodik s zokogásba tör ki, mialatt átöleli a leányka nyakát: „Megbocsáthatsz-e nekem?” kérde, „megbántam mindazt, a mit tettem; ma, e hosszú, keserves délutánon át, mikor oly elhagyatott voltam, beláttam, mennyire helytelen volt eddigi viseletem s fel is tettem magamban, hogy többé soha sem leszek gögös!”

„Ezt már szeretem”, mondá Gertrud, „mert nincs rutabb s egyszersmind esztelenebb valami a világon a gögnél. Tudod-e mit hozott a kis Betti a multkor abban az igénytelen bugyorban? Ezt a szép ruhát, melyet anyja varrt s mely neked volt szánva; én azonban odaajándékoztam Bettinek, hogy az én gögös kis hugomnak leczkét adjak. Nos, úgy-e jól áll a ruha Bettinek!”

„Kimondhatatlanul!” felelé Gerda, „Oh Gertrud néni, édes jó Gertrud néni, kérd meg Bettit nevedben, hogy bocsásson meg nekem. Annyira szeretem; hisz ő az egyedüli, ki nyájas volt irántam akkor, midőn a többiek még csak nem is törődtek velem!”

„Már most is megbocsátott”, mondá Gertrud. „Nézd, mily nyájasan néz reád. Nos, öleljétek meg egymást! Ugy! Most pedig hadd mondjak nektek egy jó ujságot! A kis Betti máttól fogva az én fogadott leányom, ki itt fog élni a kastélyban velünk, neked pedig társad lesz a játéokban és a tanulásban. Atyád kész örömmel egyezett bele tervembe. Betti édes anyjának ugyanis hét gyermekre kell gondot viselnie, s azért nem kell neki Bettitől megválnia; - láthatja minden nap!”

Ez volt aztán az öröm! Gerdára nézve még csak most kezdődött az igazi ünnepély. Most talált még csak mindent szépnek és jónak!

Nemsokára azt is megtudta, hogy a gyermekek csak azért kerültek, mert Gertrud néni mindegyiknek külön meghagyta, hogy míg az álarczokat le nem veszik, addig senki szóba se álljon azzal a leánykával, ki a várurnő-jelmezt viseli. Gertrud néni így akarta megbüntetni a dölyfös gyermeket, kinek e leczke csakugyan használt is. Mikor Gerda megtudta, mi volt e mellőzés oka, akkor aztán az utolsó felleg is eloszlott s a leányka vidáman lépett be a terembe, hol örömujjongva, szeretettel fogadták. Még csak most indult meg a mulatság igazán s oly jó kedvvel folyt, hogy a gyermekek talán soha életükben nem mulattak olyan jól, mint ez este.

Csak állat!

Szegény Hektor! Az is megemlegeti azt a napot, mikor a gyermekek örömujjongva hirdették, hogy ma nem kell iskolába menni. „Érted-e Hektor pajtás?” kérdé tőle Gyuri, mire a hü kutya hangos ugatással igyekezett a kis fiunak értésére adni, mennyire felfogja, mit jelentenek e szavak. De nagy, okos szemében valami félénk, szomorú s egyszersmind kérő kifejezés volt, mintha azt akarta volna mondani: „De ugy-e azért nem fogsz mindig engem kinezni, ha ennyi szabad időd lesz?” Csakhogy a vásott Gyuri nem értette meg e néma könyörgést, mert szabadságának örömére azonnal elkezdte a szegény Hektort boszantani és kinezni.

„Kapt meg, Hektor!” kiáltá, miközben egy tejbe mártott zsemledarabot tartott a kutya orra elé. Hektor utána kapott, de Gyuri e perczen elkapta a zsemlet s jót ütött az ezüst kanállal szegény Hektor orrára. Tizszer ismételte Gyuri e tréfát, de az állatban mindannyiszor győzött az engedelmesség s talán az éhség is, mert mindig utána kapott a jó falatnak, mire Gyuri megint csak az orrára koppintott. Mivel ma nem kellett iskolába menni, Gyuri csak akkor ült a reggelihez, mikor szülei és testvérei már régen elvégezték. Most egyedül volt a szobában és senki sem figyelmeztette arra, hogy milyen helytelen az, a mit tesz. Néha-néha ugyan magának is eszébe jutott, hogy talán elég lenne már, de aztán ismét vállat vont s azt mondta: „Eh, hiszen Hektor csak állat!”

Szegény kutya bizonyosan azt gondolta, ha egyáltalán gondolkozott, hogy ez ugyan kellemes nap lesz s ha sokáig tart, bajos lesz elviselni.

S csakugyan úgy látszott, mintha Gyuri minden idejét Hektor boszantására akarta volna fordítani, mert egyszerre így kiáltott: „Jerünk át a mi szobánkba, Hektor!” s e szókkal átvezette a kutyát a gyermekszobába, hol Edith éppen babáit mosdatta és fésülte s még a törülköző, a mosdótál s a kefe is mind ott volt kéznél.

„Hohó, ez lesz csak a jó neked, te lompos vén medve”, kiáltá Gyuri, ki ezzel rögtön neki esett a szegény kutyának s mosta, kefélte, nagy örömére kis öcscsének, ki mindig pompásnak találta azt, a mit Gyuri kieszelt. De szegény Hektor annál kevésbbé találta pompásnak a mai tréfát s nemsokára elkezdett keservesen vonítani, mire Edith és Sándor, a két legidősebb testvér így kiáltott fel: „De Gyuri, mi jut eszedbe?”

Sándor úgy el volt mélyedve könyvébe, Edith pedig abba, hogy szép aranyhaju babáját meg-ettesse, hogy mindeddig észre sem vették Gyuri kegyetlen játékát, de most nem akarták engedni, hogy tovább is kinezze a kutyát.

„Nem hagysz rögtön békét annak az állatnak?” mondá Sándor komolyan.

„Hogy lehetsz ilyen szívtelen?” mondá Edith, kinek szeme is könybe lábadt, mikor a szegény állat szenvedését látta.

Gyuri egy pillanatra megállapodott, de aztán ismét megragadta hosszú szőrénél fogva a szegény állatot s így szólt szívtelenül: „Eh mit! meg sem érzi! Hiszen csak állat!”

„Csak állat?” kiáltá most a mellékszoba ajtajából egy érczes hang haragosan. A másik perczen egy magas, karcsu ifju lépett be a gyermekek közé. „Hogy mondhatod ezt, Gyuri öcsém?” kérdé, miközben megfogta a fiu fürtös barna haját, éppen úgy, a mint ez előbb a kutya szőrét fogta. „Vagy talán azt hiszed, hogy az állat nem is Isten teremtménye? Azt hiszed, Isten az állatokra nem is vigyáz? Vagy azt, hogy az állat nem is érzi a fájdalmat?”

Gyuri csakugyan nem tudta, mit feleljen. Igyekezett a fiatal ember erős kezei közül kiszabadulni, mialatt Hektor hálásan simult ennek lábához, érezve, hogy neki köszönheti megszabadulását.

„De hiszen az állatnak nincs esze”, veté ellen Gyuri félig duzzogva, félig zavartan.

„Hogyan?” kiáltá Emil. „Azt hiszed? Hát nem látod, hogyan igyekeznek ez a szegény állat mozdulatai és szemének tekintete által háláját kifejezni? Az igaz, hogy mi nem tudjuk, mennyire van az állatok értelmi képessége kifejlődve, de az bizonyos, hogy csakugy érzik a fájdalmat, mint mi, sőt talán kétszeresen is, mivel még kifejezni sem tudják, mi fáj nekik. Mert már azt is tudja mindenki, hogy sok állat képes aggodalmat, rémületet, vonzalmat s örömet érezni, sőt hála és hűség is van nem egy állat szívében. Egy kis kutya háladatosságáról magam is beszélhetnék nektek valamit.”

„Meséld el Emil, meséld el, kedves, édes Emil!”

„A történet nagyon megható”, kezdé Emil, ki orvosnövendék volt. „Azt tudjátok, hogy nem régen Párisban töltöttem egy félét, mert néhány híres tanár előadásait akartam hallgatni. De azt még nem tudjátok, hogy az orvosok tudományos célból eleven állatokon is tesznek kísérleteket, melyek sokszor nagyon fájdalmasak. Attól ugyan őrizkednek, hogy fölösleges fájdalmat okozzanak, de ha az embereket ki akarjuk gyógyítani, szükséges az, hogy ismerjük a testnek belső részeit is. Így aztán azon állatoknak, melyeken a kísérletet végrehajtják, nagyon sokat kell szenvedniük.

Tanárunk, ki híres tudós volt, egyszer egy kis kutyán akart kísérletet tenni s ezért odakötözte az asztalra. Megelőzőleg épen a szív veréséről tartott nekünk előadást s mert ezen az eleven kis állaton meg is akarta azt mutatni. E célra apró fehér papírzászlócskákat tűzött fel néhány finom, hosszú tűre, melyek közül egyet bele akart szurni egészen a kis kutya szívébe, hogy aztán a zászlócska mozgásairól lássuk, hányat ver a kis kutya szíve másodpercenként. Oh, mintha most is látnám a szegény állat okos szemének megrettent kifejezését! Mindnyájunk szíve összeszorult arra a gondolatra, mennyit fog szenvedni szegény kis kutya; de hiába, a kísérletnek meg kellett lennie s tanárunk mélyen beleszurta az egyik tűt az állatka testébe. De e pillanatban a kis kutya a kétségbeesés erejével szétszakítá a kötelékeket, melyek a deszkához csatolták s leugorva az asztalról, testében a remegő zászlócskával, odafutott közénk s két hátsó lábára állva szolgálni kezdett, miközben első lábait könyörögve tette össze, úgy a mint azt a betanított kis kutyák sokszor teszik. A dolog tanárunkat is mélyen meghatotta s gondolhatjátok, hogy nem tudta megölni a szegény állatkát, hanem meghagyta életét, sőt azonnal megmosta és bekötözte a testén ejtett sebet s néhány napig oly gondosan ápolta, hogy a kis kutya nemsokára egészen meggyógyult s tanárunk ekkor egy rokonának ajándékozta. Hanem a kis kutya innen mindennap eljött a tanár lakására s oda ült az ajtó elé. Sokszor félnapon át ott volt éhezve és fázva, de még sem ment el. Tanárunk már többször elküldte, de a kis kutya megint csak visszajött, mert jóltevőjétől nem tudott megválni. Végre a tudós szíve megesett rajta s házába fogadta s e naptól kezdve az utcán mindig ott látni mellette a kis kutyát, mely tökéletesen megnyerte e nagytudományu, komoly ember szívét. S lássátok, ez a kis kutya is csak állat volt!”

„De az ilyen okos állatok nagyon ritkák, ugy-e Emil?” kérdé Sándor.

„Van bizony közöttük sok ilyen okos”, felelt Emil. „A mi papagályunkat sem lehet ostobának mondani. A mama azt állítja, hogy míg én távol voltam, Kokó egyetlen egyszer sem énekelte az én kedvencz dalomat, melyre pedig azelőtt mindannyiszor rágyujtott, a hányszor csak beléptem a szobába. Mikor azonban tegnapelőtt este váratlanul megérkeztem s ezen a szobán keresztül az enyémbe észrevétlenül akartam belopódzni, hogy szülőinket fel ne keltsem, akkor ez a hamis Kokó azonnal észrevett s e pillanatban rákezdet az ismerős dalra. Ugy-e ez aztán szép üdvözlés volt? Pedig lássátok, Kokó is csak állat!”

„Igazad van Emil, ostobaság volt, a mit mondtam”, szólta Gyuri. „Belátom, hogy rosszul cselekedtem, de lásd, igazán nem akartam semmi rosszat s csak azt akartam vele mondani, hogy egy kis tréfa nem árthat az állatoknak - -”

„Egy kis tréfa! Csakhogy annak már fele sem volt ám tréfa, a mit te tettél. De ha megbánod, akkor annál jobb; - szent a békesség, mert hiszem, hogy ezentul mindig jól fogsz bánni az állatokkal. De azt a tanácsot elfogadhatod tőlem, hogy hagyj fel az e fajta tréfákkal mindörökre, mert az ilyenek nem igen szoktak jóra vezetni. Erről is tudnék egy történetet elbeszélni” - mondá Emil, mire a négy gyermek újra rákezdte:

„Mondd el Emil! mondd el, kedves, édes Emil!”

„Nos hát” - kezdé az ifju, „ennek a történetnek egy kis majom a hőse, melyet egy tudós kapott ajándékba egy barátjától, ki messze földről tért haza. A csendes, magába zárkózott tudósnak roppant gyönyörűsége telt a vig, tréfás állatkában, elannyira, hogy néha órákig is eljátszott vele. Egyszer, midőn a vásártéren áthaladt, eszébe jutott valami, a mi jó mulatságot szerezne új lakótársának. Vett két olyan dobozt, melyekből egy kis fekete ördög ugrik ki, ha valaki a fedelet felnyitja. Most a tudós az egyiket úgy hagyta, a mint volt, míg a másikkal kivette az ördögöt s aztán az egész dobozt telerakta cukorral, a mit a majom nagyon szeretett.

Nem volt nehéz a majmot rászoktatni arra, hogy maga kinyissa a dobozt s cukrot vegyen ki belőle. Gondolhatjátok, mennyire tetszett ez a multság a nyalánk állatnak. Mihelyt látta, hogy ura a dobozt kezébe veszi, ugrálni, kiabálni kezdett, hogy megmutassa, mennyire örül a cukornak. De egyszer aztán szörnyű meglepetés érte a majmot, a mint ugyanis leveszi a doboz fedelét, egyszerre csak kiugrik belőle egy piros nyelvű, bozontos fekete ördög.

A tréfa pompásan sikerült; a majom rémülve dobta el a szelenczét s látszott rajta, mennyire meglepte e váratlan dolog.

A tudós jót nevetett s már előre örült, mikor elgondolta, milyen óvatosan fogja a majom másnap a dobozt kinyitni. De mégis, egészen megsajnálta a szegény kis állatot, mikor látta, milyen busan ült kalitkájában egész nap. Másnap aztán, mikor a tudós odanyújtotta neki a dobozt, a majom egy megijesztett gyermek arczkifejezésével nyult utána. Nagysokára mégis elhatározta, hogy kinyitja. De mily nagy volt öröme, mikor látta, hogy minden a régi rendben van. A doboz ismét tele volt izletes cukorral s ekkor a majom ki is válogatta a legszebbeket. A tudós egészen meghatva látta, milyen boldog és jókedvű volt a kis állat egész nap. Ugy látszott, hogy már egészen meg is feledkezett az ördögről s másnap újra minden gyanakodás nélkül nyult a szelencze után. De a tudóst annyira mulattatta a multkori tréfa, hogy újra megpróbálta s mikor a majom kinyitotta a szelenczét, ismét az ördög ugrott ki belőle, mire a szegény állat megint megrémült s egész nap ép oly szomorú volt, mint mikor első ízben tréfálták meg. Másnap aztán, mikor a tudós szokás szerint odanyújtotta neki a szelenczét, az állat arcza valóságos aggodalmat fejezett ki. De annyira szerette az édességet, hogy nem birt lemondani róla s megint csak levette a doboz fedelét. Persze, ma ismét az ártatlan cukor volt benne s ez így ment napról-napra felváltva, egyszer a cukor, másszor az ördög volt a sorban. De a szegény állat az egész idő alatt roppant izgatott volt. Előbbi vigsága, tréfás kedve szomorúságnak, levertségnek adott helyet. Napról-napra soványabb, gyengébb lett s ura ekkor megijedve látta, hogy tovább ment a tréfában, mint talán kellett volna. Elhatározta, hogy többé nem ijeszti meg a szegény állatot s e naptól fogva mindig csak a cukros dobozt nyújtotta neki. Öröm volt nézni, hogy éledt újra a kis majom, hogy nyerte vissza jókedvét és vigságát. Így mult el egyik hét a másik után s az állat csak néha volt komoly és csendes, mintha az elmúlt napok ijedelmein gondolkoznék.

De a tudósnek eszébe jutott, hogy érdekes volna látni, vajjon minő hatást tenne az előbbi tréfa a majomra most, hogy már ennyire megerősödött? Csakugyan elővette a másik dobozt s odanyújtá a majomnak, mire ez kinyitotta és - és -”

„Nos, aztán?” kérdék a gyermekek.

„És holtan esett össze! Mint aztán később kiderítették, a szegény állatot szívszélhűdés érte. Az ijedtség, mely most még váratlanabban jött, mint azelőtt, oly nagy volt, hogy a szegény majom nem bírta ki s belehalt. Képzelteritek, mennyire sajnálta ura e veszteséget, de már most nem lehetett jóvátenni; ez volt büntetése azért, mert úgy gondolkozott, hogy a majom csak állat.”

„Ez nagyon szomorú történet volt, Emil”, mondák a gyermekek. Legjobban Gyurit hatotta meg, ki így szólt: „Igazad van Emil, az ilyen tréfák nem vezetnek jóra, de ígérem neked, hogy ezentul sohasem bántom az állatokat, sem rosszakaratból, sem tréfából.”

„Komolyan ígéred ezt?” kérdé Emil, mire Gyuri egy pillanatig gondolkozott s aztán komolyan lépett oda bátyja elé s kezet nyújtva neki, így szólt szilárd határozott hangon:

„Megígérem!”

„Hát ti, Sándor és Edith?”

„Oh Emil, én ugyanis mindig úgy szerettem az állatokat!” mondá a leányka.

„Én is”, tette hozzá Sándor, „de mától kezdve még jobban fogom szeretni s őrizkedni fogok egyet is bántani vagy kinozni.”

„Jól van”, felelt Emil, „akkor jertek át az én szobámba.”

Itt aztán Emil elmondta testvéreinek, hogy mi az az „állatvédő egyesület”, mely azon célból alakult, hogy a szegény állatok kinzását meggátolja. „E nemes célú egyesületnek most már ezer meg ezer tagja van”, mondá Emil s aztán e kérdéssel fordult testvéreihez:

„Nem akarnátok ti is belépni ez egyesületbe?”

„Hogyan, mi?” kérdék a gyermekek, mialatt csodálkozva s nevetve néztek egymásra.

„Igen, igen. Hiszen az egyesületnek a gyermekek között is nagyon sok tagja van. Ha komolyan meg is akarjátok tartani azt, a mit ígértetek, akkor én ép oly komolyan veszek fel benneteket az egyesület kötelékébe. Nos?”

A gyermekek majdnem aggódva néztek az ifjura, de mindhármuk szíve kész volt mindenre, mit testvérük akart, kit végtelenül szerettek.

„Nos, csak ne féljete, a dolog nem jár semmi nehézséggel. De írásban kell magatokat köteleznetek. Ime, itt van három iv fehér papír s itt áll a tinta. Most csak üljete ide egymásután s írjátok le szépen és olvashatóan, a mit tollba mondok nektek:

„Alulírott ezennel kinyilatkoztatom, hogy belépek az egyesület tagjai közé s egyszersmind ígérem, hogy soha állatot bántani vagy kinozni nem fogok, sőt erőm és tehetségem szerint igyekezni fogom meggátolni azt, hogy mások az állatokat bántalmazzák.”

Készen vagytok? Jó. Ha tehát elhatározástok szilárd, akkor mindegyik írja alá a nevét!”

Néhány percnyi ünnepélyes csend után a gyermekek átnyújták az ifjunak az aláírt czédulákat.

„Ugy! Most már beléptetek az egyesület kötelékébe”, mondá Emil, „s én azonnal elküldöm e három lapot az egyesület alapítójának. Gondoljátok meg, mily nagy kötelezettséget vállaltatok magatokra. Becsületes ember szavának áll! Az írott szó pedig háromszor annyit bizonyít.”

A három gyermek csakugyan megjegyezte ezt s Hektor volt az első, a ki hasznát húzta a dologból. Bizonyára eleinte nagyon csodálkozott, mikor látta, milyen jól bánik vele Gyuri, ki eddig ugyancsak megkínizta néha.

De az a fuvaros meg bizonyosan még jobban csodálkozott, akit - midőn kutyájával egy nehéz kocsit húzatott - egyszer csak megszólít egy ragyogó szemű szép fiúcska:

„Bocsásson meg, de ezt az állatot nem szabad így kínítani. Kérem, könnyítse meg ezt a terhet, mert én nem engedhetem, hogy ez a szegény kutya ilyen nehéz kocsit húzzon. Én tagja vagyok az állatvédő egyesületnek!”

S íme, a fuvaros erre minden szó nélkül levette a legnehezebbik árut, vállára vette s úgy folytatta útját.

Gyuri - mert ő volt a bátor állatvédő - örömmel és büszkén beszélt el Emilnek, a mi történt.

Ha valakinek kedve van az egyesület tagjai közé belépni, könnyen megteheti, mert ez már most minden országban van. Csak a fentebbi kötelezvényt kell leírni s azt névalírással el látva az egyesülethez elküldeni.

Hanem az a fő, hogy elhatározása komoly legyen és szilárd!

A fenyőfa.

Ervin egy gazdag földesurnak egyetlen fia volt s ott élt boldogan atyja gyönyörű birtokán, mely szép, hegyes-völgyes vidéken feküdt. Ervin eszes fiucska volt s szülői ezért nagyon szerették volna, hogy annak idején tanult férfi legyen belőle, talán híres orvos vagy tanár, míg bátyjai a gazdálkodást tanulták odahaza, atyjuk birtokán. Csakhogy Ervin szülei nagyon messze laktak a várostól s így a fiucskának már kis korában meg kellett válnia otthonától, szülőitől és testvéreitől, hogy a városban az iskolát látogathassa.

Szülői egy tanító özvegyénél helyezték el, ki leánykájával egyedül lakott egy csinos, tiszta külvárosi házban. Ervin anyja nagy örömmel látta, hogy az özvegy valóságos anyai szeretettel fogadja az ő kis vadóc fiát, ki valóságos szilaj falusi gyermek volt. A honvágyat Ervin nemsokára legyőzte; az iskola, az új környezet, a vig pajtások, minden elfoglalta a gyermek vidám, fogékony lelkét s levelei, melyeket szüleinek írt, hétről-hétre derültebbek, vigabbak lettek.

Egyedül az erdő volt az, mely után a gyermek egész lelkével vágyakozott. Az erdő, susogó százados tölgyfáival, sötét fenyőcsoportjaival, szép, rezgő, üde zöld páfrányaival s a bársonyos moha közül integető virágaival. A fiucska nem tudta feledni az erdőt, melyben annyi szép órát töltött s nem győzött barátainak eleget beszélni annak szépségéről. Ilyenkor talán senki sem hallgatta nagyobb figyelemmel, mint a kis Tóni, az özvegynek ötéves leánykája, kinek fehér arcán s kék szemében a legnagyobb érdeklődés tükröződött.

Karácsonykor már háromnegyedéve volt annak, hogy Ervin megérkezett új otthonába s azóta egy napra sem ment haza szülőihez. Most azonban elhatározták, hogy hazaviszik s attól kezdve, hogy Ervin e hirt megtudta, alig találta helyét s türelmetlenül számlálta a napokat, sőt még éjjel is arról álmodott, milyen jó lesz az elhagyott otthonát viszontlátni.

„Ilyenkor olyan a mi erdők, mint valami tündérkert”, mondá egyszer. „Vakító fehér hóval s csillogó jéggel van borítva minden s az egész erdő oly csendes, oly ünnepélyes. S ha néha kisüt a nap, úgy csillog a fák galyain a zuzmara, mint a drágakő. De a legszebb mégis a karácsonyfa, melyen ezer meg ezer fényes gyertya gyuladt ki, mint a csillagok az égen. Ó Tónika, ha te azt láthatnád!”

A leányka még soha életében nem látott karácsonyfát. A városka, melyben lakott, nagyon is messze feküdt az erdőségtől s azonkívül a vasuti közlekedésre nézve is úgy kiesett az utból, hogy bizony nem igen került ide karácsonyfa. Csak a leggazdagabb családok szánták rá magukat arra, hogy drága pénzért egy fenyőfát hozassanak karácsony estére. Tóni anyja azonban szegény özvegyasszony volt s így a szép ünnepet mindig karácsonyfa nélkül ülték meg. Ezelőtt a leányka csakugy örült, mintha a legdrágább ajándékokat kapta volna, most azonban önkénytelenül eszébe jutott, hogy milyen csodaszép lehet a karácsony-ünnep az ő kis barátja otthonában.

Ervint ó-év estéjére várták a városba vissza. A kis Tóni egész délután ott könyökölt az ablakban, hallgatva a szánok csilingelését. Látta, mint állt be a szürkület, mint gyultak ki az égen a csillagok, miközben lenn, a főutcán a vörös fényű olajlámpákat is meggyújtották. Tóni már egészen belefáradt a nézésbe és várakozásba s ott, egy ülőhelyében elaludt s még arra sem ébredt fel, mikor egy szán nagy csilingeléssel és ostopattogással közeledett s végre ott állapodott meg a kapu előtt. Tónika anyja azonnal meghallotta Ervin hangját, mire rögtön lesietett a lépcsőn, hogy a gondjaira bizott gyermeket üdvözölje.

Ervin úgy ült ott a ládák és csomagok közé temetve, mint valami utazó kereskedő. Szülői ugyanis mind becsomagolták azt, a mit Ervin kapott s több ládával küldtek ajándékokat Tónika és anyja számára is. De a legszebb volt egy szép fiatal fenyőfa, mely cserépbe ültetve magasra emelkedett a kocsi fenekéből.

„Hol van Tóni?” kiáltá Ervin, mihelyt a kocsiról leugrott. „Elaludt” felelé az özvegy, mire a gyermek szeme felragyogott örömeiben.

„Hisz ez pompás”, kiáltá, megcsókolva nevelő anyja kezét. „János majd behozza utánunk a fát a másik szobába. Hoztam magammal viaszgyertyákat, aranyalmát és süteményt, ezzel majd feldisztjuk a fát s mire Tóni felébred, egész pompájában fogja a karácsonyfát megpillantani.”

Az özvegy mosolyogva engedett a fiu sürgető kérésének, mire ez gyorsan levetette télikabátját, s megdörzsölve félig megfagyott fülét, bement a szobába, hogy munkához lásson. Anyja két nagy dobozt rakott tele tarka czukrokkal s karácsonyi süteményekkel, melyeket maga készített. Volt tovább aranyalma, ezüstdió s néhány ragyogó csillag. Ervin most mindezt felkötözte az előre elkészített piros pamutra s azután ráaggatta a szép fenyőfa zöld galyaira. Az özvegy mosolyogva s mégis könnyező szemmel nézte a gyermeket, mialatt a viaszgyertyákat beleillesztette a kis csiptetőbe.

Mikor mindennel készen voltak, akkor Ervin felköltötte a leánykát s bevezette a fényesen kivilágított szobába. Mikor a gyermek belépett, halavány arcát élénk pirosság önté el örömeiben s aztán bámulva csapta össze kezét, mert ily szépnek álmában sem képzelte volna a karácsonyfát. Öröme, hálája, elragadtatása oly megható volt, hogy Ervin hamis, mosolygós szeme is könnybe lábadt.

A kis Tóni arcza még hetek multán is csakugy ragyogott az örömtől s oly áhitattal nézte a karácsonyfát, hogy a világért sem, mert volna hozzányulni s Ervin alig tudta rávenni arra, hogy a süteményeket megízlelje. A leányka azt akarta, hogy minden úgy maradjon, a mint első este volt. Órák hosszat elült a fa mellett s szivta annak balzsamos illatát s ilyenkor azt hitte, hogy az erdőben ül, a susogó, árnyas, illatos erdőben, melyről Ervin oly sokszor beszélt neki.

De a fácska nem érezte magát nagyon jól e szűk, meleg, alacsony szobában. Napról-napra sűrűbben hullatta hamvaszöld leveleit s reggelenként egész halommal söpörték ki a szobából.

Végre már nem lehetett a fácskát tovább tartani a szobában s ekkor Tóni sirva kezdte leszedni róla az édességeket, hogy aztán gondosan berakja egy kis ládába.

„Legjobb lenne”, mondá anyja, „ha a karácsonyfát elégetnők; majd meglátod, milyen vigan ropog és pattog a tűzben.” De erre Tóni elkezdett könnyörögni, hogy ne tegyék, hátha még megtanulja a fa, hogyan kell a tűt megtartani.

Mikor Ervin hazajött az iskolából, szokás szerint a szinbe szaladt, hogy onnan szánkóját előhuzzza. De a mint belépett, megpillantotta a csupasz fát s mellette Tónit, kisírt szemmel.

Mindjárt tudta, mi történt s azért így kiáltott fel:

„Csak nem sirsz talán Tónika? Hiszen még csak most lesz az igazi mulatság. Nézd, itt van a zsemlém, a mi reggeliről megmaradt; ezt most felvágjuk apró darabokra s felkötözzük a fára, hadd legyen a madaraknak is karácsonyfájuk! S aztán majd arról is gondoskodunk, hogy senki se vigye el a fadat. Mindjárt hozok egy ásót, aztán elültetjük s így megmarad továbbra is. Nos, jó lesz?”

Tóni mosolyogva intett, hogy nagyon jó lesz, mire Ervin azonnal ásót hozott s azonnal hozzálátott a munkához. Mikor azonban a fát a faedényből nagy nehezen kivette, csodálkozva látta, hogy a törzs végén számtalan apró gyökér mutatkozik.

„Nézd csak!” mondá Ervin „még az is megtörténhetik, hogy a te kedvedért megered itt a földben, megerősödik s tavaszra új ágakat hajt.” „Istenem, ha úgy lenne”, kiáltá Tóni, bámulattal nézve a fára.

Ugy látszott, hogy Tóni nem kívánt lehetetlent, mert a kis fa sokkal jobban érezte magát a szabad levegőben, fényes téli napsugárban hulló hó közepette, mint benn a szűk meleg szobában. Most már nem szórta többé a leveleit s mikor a verebek reá szálltak; úgy tetszett, mintha reszketne örömeiben, mivel ez hazájára s az elmúlt időkre emlékeztette.

Mikor aztán a hó elolvadt, akkor Tóni naponként kiment locsolójával s megöntözte a fenyőfát. Nemsokára megérkezett a tavasz, mely a falut oly csodaszéppé tudja varázsolni. A lég tele volt ibolya- és jáczint illattal. Az orgonabokrok el voltak borítva bimbóval s minden zöldelt, minden virult.

Egy reggel Ervin e szókkal futott be a szobába; „Kihajtott, Tóni, kihajtott. Meg van mentve!” Tónika mindjárt tudta, hogy Ervin mit akar mondani s azért vigan szaladt ki vele a fenyőfához, melynek ágain csakugyan ott volt néhány fényes, barna dudorodás.

„Ezek a rügyek”, mondá Ervin „Majd meglátod, hogy hat hét múlva tele lesz a mi kis fenyőfánk szép zöld hajtásokkal.”

S csakugyan így is lett! Hat hét múlva a kis fa teljes tavaszi pompában állott. Mert azt gondolta magában, hogy mit használ azzal, ha szomorkodik és daczol, azért hogy nem lehet ott a jól ismert szép sűrű erdőben? Egyszer meghallotta, mikor Ervin így szólt: „Igyekezni kell az embernek erőt venni magán s akkor aztán elfeledjük a honvágyat.” E naptól kezdve a fa is igyekezett megszokni új otthonában s hajtani, rügyezni kezdett. Minden ág végén három friss, zöld hajtás volt, melyek egyenesen felfelé álltak, mintha karácsonyi gyertyácskák lettek volna. Az egész udvarban érezhető volt a fenyő üdítő, fűszeres illata s a kis Tóni úgy szerette volna élvezni a balzsamos levegőt, csakhogy mióta a tavasz megérkezett, azóta a szegény gyermek a szoba küszöbét sem léphette át, mert kitört rajta a láz s ez ágyba döntötte. „Szegény kis Tóni!” mondák a szomszédok, ha a gyermek nem hallotta, hogy róla beszélnek. Betegsége már hetek óta tartott s egyideig ugyszólván élet és halál között lebegett a leányka, de azért mindent a legnagyobb türelemmel szenvedett el. Végre sok, sok idő múlva az orvos kimondta, hogy Tónika túl van a veszélyen. De azért a szegény anya és Ervin még mindig sokat aggódtak miatta, mert Tónika halványan, erőtlenül feküdt a puha párnák között s alig birta kezét csak mozditani is, szeméből pedig egészen eltűnt az előbbi ragyogás. Az orvos ugyan azzal vigasztalta az anyát, hogy most már gyorsan fog menni a gyógyulás, mert tavasz van, de Tóni ereje csak nem akart visszatérni. Feltűnő volt mennyire fáradtnak, közönyösnek, kimerültnek mutatkozott folyton. Egyetlen egyszer történt meg, hogy mosoly derítette fel arcát; akkor, midőn Ervin arról beszélt neki, mily szépen zöldel a fácska, melynek ágai közt most egy pintyőke-pár rakott fészket. De úgy látszott, mintha az öröm is megerőltette volna, mert nemsokára mély álomba merült s halvány ajkai körül most is ott volt a szomorú vonás, mely betegsége alatt annyi fájdalmat okozott az aggódó anyának.

Tóni egy egész órahosszat aludt, mialatt anyja szomorúan ült ágya mellett. Egyszerre azonban egy mélyet lélekzett a kis beteg s szemét felvetve, így szólalt meg: „Most már meggyógyulok, mert a fenyőfa fog rajtam segíteni!”

Az anyja csodálkozva nézett reá, mire a gyermek így folytatá: „Igen, igen, tudom, hogy úgy lesz. Oh, olyan szépet álmodtam. A kis fenyőfa ott állott ágyam mellett s a madarak így csicseregtek az ágak között: „A fenyőfa segít rajtad!””

A beteg gyermek már régen nem beszélt annyit s most már látszott, hogy csakugyan jobban van valamivel. Anyja boldogan csókolta meg a leányka homlokát, aztán felemelkedett s mintha valami sugta volna neki, odament a kis fához s letört róla néhány galyat s ezeket bevitte a szobába.

Mily csodás, erősítő, fűszeres illat volt ez! Vajjon nem rejlik-e e fában valami hatalmas gyógyító erő? Az özvegy úgy érzé, mintha valami felsőbb sugallat tanácsolná neki, hogy szedje le a fenyő hajtásait s készítsen belőle erősítő fürdőt a gyermek számára.

Ervin segítségével csakugyan szedett is az anya jó csomó friss hajtást a fáról s beledobva a meleg vízbe, fürdőt készített vele. A mint Tóni messziről megérezte a fenyőillatot, élvezettel szivta be, miközben így szólt:

„Milyen üdítő illat!”

„Csakugyan az”, felelt Ervin a szobából kilépve, „egészen olyan, mint az erdő illata.”

A remény, mely ily váratlan derült fel a szegény anya lelkében, nem csalt, mert már az első fürdőnek is megvolt a maga hatása. A gyermek ez este evett először némi étvágygyal, másnap pedig már örömmel emelkedett fel ágyában, mikor anyja az illatos fürdőt hozta. Harmadnap már játszott is a langyos víz habjaival, mely oly erősítőleg hatott elgyengült testére.

Mikor a fenyőfácska már utolsó hajtásait is odaadta volt, már akkor Tónika annyira megerősödött, hogy ha anyja és Ervin kézen fogták, már járkálni is tudott a napos utcán fel s alá a ház előtt.

„Nos, most már fenyőfürdő nélkül kell még jobban megerősödnöd, kicsikém!” mondá az anya.

Ervin azonban közbevágott: „Nem úgy, nézzetek csak, mi jön ott az utcasarkon”, mondá, oda mutatva a sarok felé, honnan kocsi közeledett. „Irtam anyámnak, hogy szükségünk van sok, sok fenyőgalyra, mert Tóninak jót tesz a fenyőfürdő. Most fogadni mernék, hogy ő maga hozza ott a kocsin.”

A fiúnak csakugyan igaza volt, mert mihelyt anyja a fiu levelét megkapta, rögtön utra kelt, mert nagyon sajnálta a szegény beteg gyermeket. Fenyőgalyakat azonban nem hozott.

„Tudnék én valami jobbat”, mondá, miután mindhármukat üdvözölte volt. „Az én kedves Tónikám velem jön s ott az erdei lég és az erdei illat egészen meggyógyítja. Ugy-e magammal vihetem?”

Az özvegy örömmel egyezett bele, bár nehezére esett, hogy gyermekétől el kellett válnia. Tóni csakugyan elment s mikor a gyönyörű erdőt megpillantotta, elragadtatása nem ismert határt, mert ilyen szépet elképzelni nem tudott.

De a kis fenyőfa nagyon különösen érezte magát, mikor a leányka eljött hozzá bucsuzni, mikor már a kapu előtt nyertettek a lovak, melyeket a fácska oly sokszor látott az erdőn keresztül vágatni.

„Bárcsak én is visszamehetnék az erdőbe!” susogták az ágak, de e pillanatban megcsendült messziről Ervin hangja, ki így szólt anyjához könnyein keresztül mosolyogva: „Ah anyám, hiszen fáj egy darabig, az igaz, de ha az ember a kötelességére gondol s ha igyekszik magán erőt venni, akkor aztán vége a honvágynak!”

Mikor a kis fenyőfa ezt hallotta, feltette magában, hogy megszokja új hazáját, nem kívánczik többé vissza s igyekezni fog minél szebben fejlődni.

S mikor aztán a leányka már fenn ült a kocsin az urhölgy mellett, s a lovak megindultak, akkor a fenyőfa barátságosan integetett feléje, miközben galyai ezt susogták: „A viszontlátásra!”

Az almafa.

Egy nagy kert szélén, hol már a mező kezdődött, gyönyörű terebélyes almafa állott távol a többi gyümölcsfaktól. Gyökerei ott ágaztak szét a kőfal körül s a ki a szép fát látta, bizony nem gondolta, milyen mélységből s milyen nehezen kell felszívnia a földből a szükséges táplálékot. Ugyan ki ültethette ide erre a szellős, napos magaslatra?

Talán egy gyermek evett itt réges-régen egy piros almát s az ejtett le egy almamagot. Vagy egy vándor, ki itt pihent meg. Vagy talán egy kis madár hullatta el a magot csőréből. Ki tudja? A szép fa ott állt büszkén, évek hosszú során keresztül szélben és napfényben, esőben és hóviharban.

Az almafa képezte a kert határát. Mindenki ismerte a környékben, mert magasan kiemelkedett a többi fák közül. Minden tavasszal kizöldült, csakugy, mint a többi kisebb fák, bokrok és virágok, melyek ott tenyésztek körülötte. Tavasszal tele volt az ágak vége szép rózsaszín virágokkal s mikor ezek elhullottak, már akkor mindegyiknek a helyén ott duzzadt egy-egy alma, mely egyre nőtt, egyre pirosodott. Micsoda gyönyörű almát is termett ez a fa! A ki csak tehette, mind errefelé vette útját, arra gondolva, hátha leráz a szél egy pár almát. S a fa olyan különösen tudott sutogni és zugni, de hát nem is csoda, hiszen olyan sok mindent látott és tapasztalt.

Az a darab föld, melyet a kőfal zárt körül, egy öreg kertészé volt, ki virágokat, veteményeket és gyümölcsöt termesztett. Volt neki egy kis háza is a kert közepén, míg a kert végében virágos mező kezdődött, melyet felülről a kőfal határolt. A fák nyájasan borultak oda a kis háztetőre s nyári estéken a kis kert az egész környéket édes virágillattal töltötte meg.

A kertész, ki magános öreg ember volt, nagyon szerette a gyermekeket; sokszor maga köré gyűjtötte őket, hogy oktassa és mulattassa. A környékbeli gyermekek mind ismerték és szereték s nagyon örültek, ha megengedte nekik, hogy segítsenek neki a kertben dolgozni, vagy hogy a mezőn játszanak és kora tavasszal ibolyát szedjenek a kőfal tövében.

Az öreg kertész, kinek annyi fája és virágja volt, különösen szerette a szép almafát. Hiszen gyermekkorától fogva ismerte; együtt nőttek fel, együtt öregedtek meg. Az öreg kertész nem is úgy tekintette ezt a fát, mint a többi, hanem mint valami élő lényt. Ki-kiment mellé s beszélgetett hozzá, mintha a fa értette volna.

Szép tavaszi nap volt; a fákat friss zöld lomb borította s az ibolya ugyancsak sietett kibujni a sötét föld mélyéből a napra.

Az öreg kertész ott járkált a virágágyak közt s oly örvendő csodálkozással nézte a rügyeket és a fakadó bimbókat, mintha most látná először.

A gyermekek a szomszédból mind oda sereglettek az öreg kertész köré, ki sok jóra tanította őket; intette, ha valami illetlen dolgot tettek s megdicsérte, ha szépen viselték magukat.

Pali és Mariska szintén odamentek játszani és segíteni s mikor elbucsuztak az öreg kertésztől, egy-egy szép virágot kaptak ajándékba, mert még nem volt itt az az idő, mikor egy-egy marék cseresznyét vagy epret adhatott volna nekik.

Végre a gyermekek lassanként hazafelé mentek s az öreg kertész is felkelt az almafa alatt álló kis padról és csupán Pali meg Mariska maradtak ott a szellős kis dombon. Ott ültek egészen napnyugtáig, s élvezték a virágok illatát, mely alkonyat felé mind erősebb lett.

Pali lovaglók módjára ült a kőfalon az almafa mellett s a hegyek mögött lenyugvó napot nézte, mely biborfénybe borított mindent, úgy hogy az almavirágok is piros színben pompáztak, mint egy-egy pompás rózsacsokor.

A fiu most meg sem gondolva, mit csinál, lehasított a fa törzséről egy darab kérget. A dolog nem ment épen könnyen, de úgy látszott, mintha épen ez ingerelné a fiút, mert mind nagyobb és nagyobb darabot tépett le belőle.

De egyszerre valami recsegést hallott s midőn feltekintett, látta, hogy Mariska egy szép virágos ágat tört le a fáról. A mint épen egyet rántott rajta, a fa különösen kezdett el zugni az alkonyi szélben, mire a gyermekek meglepetve pillantottak egymásra.

„Tudod mit, Mariska?” szólta a fiu, „ugorjunk le a fáról, nehogy valaki meglássa, mikor keresztül megyünk a kerten. Ezt az ágat pedig jó lesz a kötényed alá dugni.”

E perczen újra zugás hallatszott a fa ágai között; mintha egy haragos hang így szólta volna: „El innen, ti kegyetlen szivű, rossz gyermekek! Hát azért adtam nektek nyáron át üdítő árnyékot és jóízű gyümölcsöt, hogy most megsebeztek és megcsonkítsatok?”

„Most még senki sem tudja; siessünk!” sugta Pali, mialatt hugával együtt leugrott a kőfalról. Erre aztán mindketten futásnak eredtek, míg a szegény virágos ág ott maradt az ut porában.

Másnap a két testvér újra együtt játszott a többi gyermekekkel s az öreg kertész nézte őket, csakugy, mint máskor.

De a mint egyszer véletlenül az almafára pillantott, ijedten emelkedett fel helyéből s szomorúan mondá: „Ki bántott téged, szegény almafám? Ki törte le legszebb ágadat? S micsoda gonosz kéz volt az, mely még kérgetet is leszaggatta? Szegény fa, most meg kell halnod, pedig még mennyi ideig élhettél volna.”

Könyes szemmel fordult most a gyermekekhez és így folytatta:

„Milyen rossz szive lehetett annak, gyermekeim, ki ezt tette, mert jó szivű ember bizonyára nem tenne ilyen kárt. Istenem, mennyi időbe telt, míg a parányi almamagból ekkora fa vált. Nemcsak ti mind, de már szülőitek is játszottak e fa árnyában; gyönyörködtek virágaiban s élvezték izes gyümölcsét. S most többé sohasem lesz oly ép, a milyen volt; jövő tavaszra nem lesz virága s nemsokára kiszárad s akkor kivágják és a tüzre vetik. Mit vétett ez a szép fa annak, a ki ily kegyetlenül bánt vele?”

A gyermekek e szókat hallva megdöbbenve néztek egymásra s némelyiknek könny is csillogott szemében. Ekkor az öreg kertész felemelkedett és bement a kis házikóba, hogy kihozza a fabekötözéshez szükséges eszközöket.

De e pillanatban Mariska így szólta bátyjához: „Menjünk haza Pali, én már úgy szeretnék otthon lenni.”

Ezzel megfogták egymás kezét s szomorúan indultak hazafelé.

„Hát olyan nagyon rosszat cselekedtünk?” kérdé most Mariska, mialatt félénken tekintett az almafára, de e pillanatban az ágak ismét zugni kezdtek s a hang most még fenyegetőbb volt, mint tegnap.

De mivel a két testvér azt hitte, hogy az öreg kertész nem tudja, ki a bűnös, másnap megint elindultak a kert felé, hanem mikor az ajtóhoz értek s be kellett volna lépniök, egyszerre oly félelem fogta el őket, hogy kénytelenek voltak visszafordulni.

Ezentul azután csak messziről nézték, hogy a többi gyermekek, kiknek lelkiismerete tiszta volt, mily vigan játszanak a kertben s mily jóízűen eszik az édes cseresznyét és illatos földi epret.

Egy este, mikor a többi gyermekek már mind hazamentek volt a kertből, Pali és Mariska busan sompolyogtak a kőfal felé s elgondolkozva tépdesték a fal repedéseiből kinőtt fűszálakat.

„Tudod mit?” szólalt meg Mariska, „most bemehetnénk, hiszen most senki sincs odabenn.”

Csakugyan, a kertben minden csendes volt s csak egy-egy tücsök czirpelt a fű között.

Összeszedték bátorságukat s beléptek a kis ajtón át a kertbe, melyben most már a nyár legszebb virágai pompáztak. De a két gyermek most a világ minden kincséért sem mert volna egy virágot leszakítani, sőt ellenkezőleg szépen, illedelmesen haladtak mindketten a kis domb felé. De a mint ideértek, ijedten állapodtak meg, mert az öreg kertész ott ült a kis padon az almafa alatt. Mikor Mariska ezt látta, vissza akart fordulni, de Pali szorosan tartotta kezét s nem eresztette el.

„Mit akartok gyermekeim?” Kérdé az öreg nyájasan.

Mariska e szókra zavarodottan csipkedte köténye szélét, de Pali most egyszerre elbocsátotta huga kezét s oda sietve a pad mellé, könyek közt kiáltá, mialatt megragadta az öreg kertész kerges kezét: „Mi voltunk a bűnösök! Én hasítottam le a fa kergét, az ágot pedig Mariska törte le!”

„Azt hiszitek, nem tudtam ezt már régen?” mondá az öreg ember komolyan. „Vagy nem magatok számúztétek-e magatokat kertemből, s fosztottátok meg azon ártatlan örömöktől, melyekben itt játszótársaitok részesülnek. Oh a rossz lelkiismeret sokkal hatalmasabb vádló, mint maga a szó!”

E szókkal komolyan, de minden harag nélkül tekintett a gyermekekre.

„Hát csak annyiba vettétek intéseimet, hogy nem sajnáltatok egy ily szép viruló fát megcsontítani? Hányszor mondtam előttetek, hogy a növényeknek is van életük. A ki a fákat bántja, az gonosztevő és büntetést érdemel. Nézzétek ezt a szép fát, hogy hanyatlik; hogy gyengül. Azzal, hogy megsebeztétek, nemcsak neki okoztatok nagy fájdalmat, hanem az én szívemnek is.”

A két testvér e szókat már sirva hallgatta, mire a kertész kezét nyújtotta nekik s így szólt hozzájuk: „Ugy-e ezentul nem feleditek el, a mire tanítottalak benneteket s mától fogva ismét eljöttök hozzám a többi gyermekekkel együtt?”

Ezzel megcsókolta mindkettőt s így szólt hozzájuk mialatt a dombról lefelé indult velük: „Csak jertek el ismét, mert meg vagyok róla győződve, hogy nem rossz szívüségből tettétek, csak meggondolatlanságból.” Most megengedte, hogy epret szedjenek s akkor aztán boldogan, könnyü szívvel siettek haza.

Az öreg kertész még sokáig ápolta fáit és virágait s még sok jóra tanította a gyermekeket, kik naponta meglátogatták.

Az almafa sebe pedig egészen behegedt a kertész gondos ápolása alatt, de Pali azért mindég megszegyenülve nézett a fa derekán lévő forradásra, Mariska pedig sohasem tört le róla egyetlen egy virágot sem.

Pali annyi gyönyörűséget talált a kerti foglalkozásban, hogy eltökélte, hogy nagy korában ő is oly hü gondozója lesz a növényeknek mint az öreg kertész, kitől oly sok szépet és hasznosat tanult!